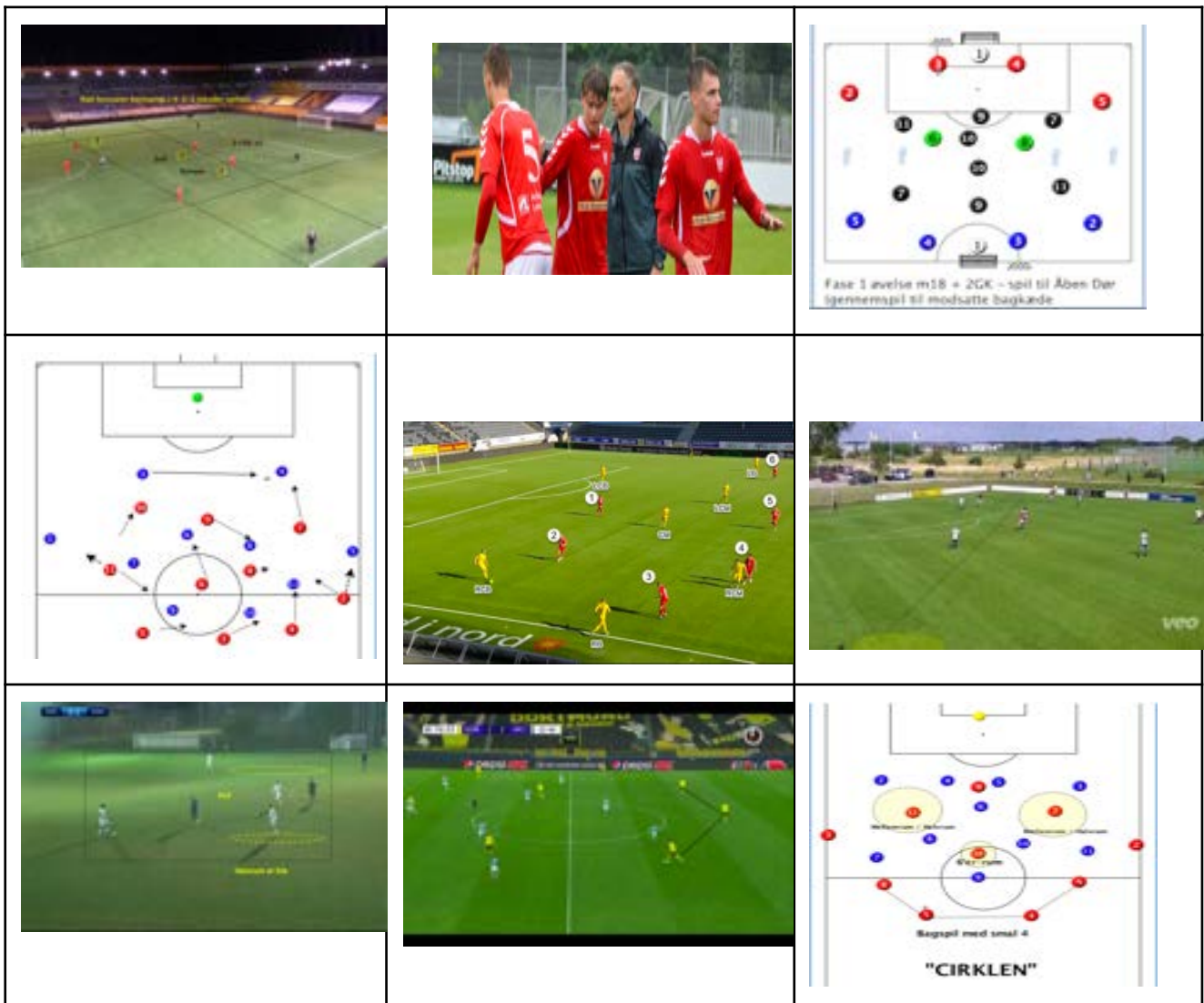

“The Playbook - Opbygningspil lige efter bogen”

Kursist: Morten Bisgaard

Vejleder: Morten Eskesen

DBU's Pro-Træneruddannelse 2021
Projekt opgave

Indledning - Hvad handler "The Playbook" om?	4
Problemformulering	4
Hvorfor dette emne?	5
Målscoring og Fase 1 - Sammenhæng?	6
Definitioner / terminologi	7
Fodboldterminologi	8
Navne på spillere/positioner	8
Metode	9
Data og statistik	9
Afgrænsning	11
Definition på vellykket Fase 1:	11
Hypotese (del-undersøgelse)	11
Teori - Banen opdelt i zoner (Vertikalt og Horisontalt)	13
De 4 linjer i Fase 1	14
Positionsspil - indledende tanker om en trosretning	14
Den ydre påvirkning: Modstanderens modstand	15
Definition af "formation"	16
DERES taktik, karakteristika og adfærd i "formationen" der påvirker OS	17
Med bolden: Indledning	20
To forskellige tilgange til opbygnings spil	21
Fase 1 i kontrol:	21
Positionsspillet kollektive struktur kontra individualistens frie bevægelighed	21
EKSTRA: Positionsspillet i Historisk perspektiv	22
Målmandens nye rolle MED bolden	24
Positionsspillet	26
Formålet med Fase 1 - positionsspillet:	26
Teoretisk Model for boldbesiddelse	27
FC Barcelonas 3-zone-model	27
Mine positionsspils-principper	30
Principper for positionering	30
Det Kollektive princip	30
3-zone-modellen: Principper for den enkelte spiller	31
Interventionszonen:	31
Gensidig Hjælpe-zone	31
Samarbejde-zonen	32
Teori: Positionsspillet "rette" positionering mod given forsvarsformation	32

The Playbook: Positionering og udførelse af Fase 1	33
Afstande	33
Timing	34
Tempo	34
Kvalitet	35
The Playbook	35
Min Playbook mod 4-3-3 / 4-1-4-1: "Firkant"	35
4-3-3 - Historisk	35
Generelle principper for positioner og adfærd mod 4-3-3	36
Løsning 1: 4v3 i udgangsrum + enlig 6'er	37
Løsning 2: "Firkant"	37
4-3-3 - Kantpres (4-3-1-2)	38
Min Playbook mod 4-2-3-1 (4-4-1-1)	39
4-2-3-1 - Historisk	39
Generelle principper for positioner og adfærd mod 4-2-3-1	39
Min Playbook mod 4-4-2	41
4-4-2 - Definition af formation (forsvarende hold):	41
4-4-2 - Historisk:	41
Generelle principper for positioner og adfærd mod 4-4-2	42
Løsning 1: 3v2 i udgangsrum	43
Løsning 2: 2,5-opspil	43
(Figur: Løsning 1 med 3v2 i Fase 1 mod 4-4-2)	44
Løsning 3: "Cirklen" - 2v2 i udgangsrum + 2 i Halvrum/Forrum	45
Eksempler mod 4-4-2 fra VB U17 2019/2020:	46
Eksempler på opspil mod 4-4-2	46
Min "Playbook" mod 3-5-2	48
Generelle principper for positioner og adfærd mod 3-5-2	48
Løsning 1: Fase 1 med 3v2 i udgangsrum	49
Løsning 2: 4-3-3 med overtal på siden	50
Min "Playbook" mod 3-4-3	51
3-4-3 - Historisk	51
Løsning 1: 4-2-2-2 med brede angribere	51
Fase 1 til 2 til 3	52
Databehandling: VB U17 - 23 Mål scoret i Efteråret 2020 i "Åbent spil"	54
Inspiration til Fase 1 på Pro-modulerne	55
Jannick Breuning og Hjalte Nørregaard (FCK U19) på Modul 6	55
Roberto Martinez - Taktiske trends	55
FCN - Playbook	56

Niels Frederiksen om spillestil	56
Steffen Højer om Albert Capellas og U21-landsholdet	57
Mike Tullberg - Dortmund	57
Hvordan trænes det? Indlæring af Principper for positionsspil	57
Øvelser - Principper i praksis	57
Pasninger i position	58
Del-øvelser (fx 7v6 på halv bane)	58
Rondos - 4v1 / 4v2	58
Positionsspil	59
3v3+2	59
4v4+2	60
4v4 +3	60
5v5+4 (Positioner efter 3-4-2)	61
6v6+4 (Positioner efter 3-4-3)	61
7v7 +3 (positioner efter 4-3-3)	62
Del-øvelse med 18 + 2 GK: Fase 1 med to bagkæder	62
11v11 til træning	63
Konklusion på arbejdet med opgaven	63
Svar på Hypotese	64
EKSTRA: Studietur - Bayer Leverkusen	65
Bayer 04: Træning af Fase 1 på kampdag minus 2.	65
Spillestils-pointer fra Alberto Encinas, assistent-træner på Bundesliga-holdet.	65
Træning, Det nye paradigme - af Ismael Camenforte Lopez	65
Litteratur (anbefalinger)	67

Indledning - Hvad handler "The Playbook" om?

Problemformulering

Med denne opgave vil jeg finde frem til en "playbook", som skal definere mit holds "rette positionering" i opbygningsspillet (Fase 1) mod stereotyperne (statiske versioner) af de forskellige forsvarsformationer, som man kan støde på i løbet af en kamp, fra 4-4-2, 4-2-3-1 til 4-3-3 / 4-1-4-1 og 3-5-2 / 5-3-2, 3-4-1-2 til 3-4-3 / 3-4-2-1.

Og dertilhørende eksekvering af opspillet, så Fase 1 bliver til Fase 2 (se definitioner af disse begreber senere i opgaven).

Velvidende at samme situation kan løses på flere forskellige måder.

ČĚRRP ŌFTLŌNL-ŤŤR KRĚ FNŤNR KRĚGŪR MNKMNŪR ŪŤR KRŤ ŌKNŪŌNTŌVĚ FĚŪKR Ě KRŪŌŌĪ ŌN MKŌ ĞRR I TKŌČ ĚŌRAKLUŌNŪRŪČĚ KRĚ ĀŌVG

Meningen med opgaven er, at jeg skulle læse, observere og skrive mig til mere viden og give mig et stærkere fundament som træner i spillet med bolden.

Fodbold er (måske) verdens mest komplicerede spil grundet den store bane, offside-reglen (især) og de 22 aktører samt de udefra påvirkende elementer som dommere, tilskuere og bane, vejr etc, men jeg vil indenfor opbygningsspillets uendelige muligheder definere min "sandhed" - **min playbook** - baseret på de værdier og den måde, jeg ser/træner fodbold på.

Med en "playbook" postulerer denne opgave, at man kan replikere lignende spillemønstre på trods af selve spillets kompleksitet og generelle uforudsigelighed.

En "playbook" der kan bruges fra ungdomsfodbold til Champions League.

Spilmønstrene vil ikke kunne replikeres helt 1:1, men ud fra "Spil-bogens" eksempler skal spillerne kunne agere og improvisere i forhold til, hvordan situationen omkring boldholderen udvikler sig.

ČURŪ TŌV ŌRRŪNKŪŪ ŌŌ VRŪF ŌNKŤKRŤ VRŪF ŌŌUKŤNŪŌNŤŪR ŌŌŪ VRŪĚ FĚRŌKRĚ ĀŤŪVŌĚ

En "**Playbook**" oversættes på internettet til "et holds strategier og 'plays' ". Altså en detaljeret plan for opbygningsspillet - forberedt på, hvad modstanderne kommer med.

Hvorfor dette emne?

Jeg har længe været fascineret af opbygningsspillets "mysterie" og haft et ønske om, at mit hold skulle kunne perfektionere den "rene progression".

Med omtanke. Intelligent fodbold.

Vi søger at have total kontrol med bolden og kampens udvikling. Sådan spilles den bedste og mest underholdende samt motiverende form for fodbold, hvis du spørger denne skribent.

Figuren¹ på siden er også med til at bekræfte fordelene ved at være i kontrol, for vi lavede en undersøgelse til EM 2020 der viste, at spiller man målspark ud fra struktur - altså en udtænkt og trænet opstilling - er der størst succesrate ift. boldbevarelse. I modsætning til et målspark sendt til duel (kaos), hvor

¹ Kvantitativ undersøgelse af målsparkets udførelse ved EM 2020 (Petersen, Kjersgaard, Bisgaard)

Selvom der laves flere mål efter en omstilling - og "uorganiseret" spil - så kigger denne opgave altså på skakspillet, når spillet sættes i gang mod en modstander i forsvarsmæssig balance - "åbent spil" (se definition nedenunder).

Vejle Boldklub 2019/2020 (NordicBet Liga)	Åbent spil	VI/DE	Standard- situationer	Straffespark
Mål scoret i alt: 63	21 (33%)	24 (38%)	14 (22%)	4 (6%)
Mål IMOD i alt: 31	9 (29%)	12 (39%)	8 (26%)	2 (6%)
Alle mål fra VBs kampe: 94	30 (32%)	36 (38%)	22 (24%)	6 (6%)

(Min definition af "Mål fra Åbent spil" = Mål kommer fra et angreb, hvor modstander er organiseret og i positionel balance og ingen indblanding har i angrebet - altså med ingen/meget kort berøring på bold. Ingen dueller)

Data viser, at det er cirka hvert tredje mål der scores efter et opspil (opbygningspil/Fase 1 til 3), hvor bolden går fra medspiller til medspiller uden at modstanderne får kontrol med bolden. Som man ser og øver det i en træningsøvelse med 11 mod 0. Ja, selv til træning uden modstand ender det faktisk ikke altid i en afslutning.

Definitioner / terminologi

Inden vi kommer i gang med opgaven, vil jeg her opliste de termer og definitioner, som er gennemgående på de kommende sider:

Han (spilleren) = Jeg vil af praktiske årsager i denne opgave skrive "han" om en spiller, selvom det samme er gældende i pigefodbold.

Formation = For nemhedens skyld udelades målmanden, når en formation skal beskrives, så 1-4-3-3 bliver 4-3-3. Selvom målmanden har en "aktiv" forsvarsrolle som sweeper bag bagkæden og som punkt i spillet med bolden.

Modsat medtages målmanden i formationen (fx 1-4-3-3), hvis målmanden har en aktiv rolle i formationen, som i et opspil (Fase 0+1), hvor målmanden er et aktivt punkt.

Fase 0: Målsparket

Fase 1: Opspil mod modstander i balance. Målet er at blive retvendt med bolden enten centralt (centrale rum), på siden (halvrum eller siderum) eller bag modstandernes første presspillere (forrum, mellemrum). At spille bolden i bagrum fra bagspil er også en løsning.

Fase 2: Boldbesiddelse mellem modstandere. Hvis man i Fase 1 har opnået en retvendt boldholder forbi eller på siden af modstandernes første pres, så er målet at blive retvendt

højere/højt i banen. Dvs. bringe boldholder i position til at spille en afgørende aflevering (pasning, stikning, indlæg)

Fase 3: Afslutningsspil. En chanceskabende vertikal/horizontal pasning til assist/afslutter.

Fase 4: Assisten og Afslutningen - og de forudgående løb i feltet)

DE/VI: DE har lige mistet bolden til os (VI).

VI/DE: VI har lige mistet bolden til DEM (DE).

Fodboldterminologi

VI / OS / VORES = Omtaler vores hold

DE / DEM / DERES = Omtaler modstanderne

Forsvarsspil = Når det forsvarende hold er i balance og skærmer modstanderne (afventende).

Erobringsspil = Når det forsvarende hold aktivt søger erobring (duelsøgende).

Åben dør = En boldholder der har kroppen vendt mod DERES mål (retvendt) - uden pres på sig.

Lukket dør = En boldholder der har kroppen vendt enten mod eget mål (fejlvendt) eller mod modstandernes mål (retvendt) men med pres på sig (kort afstand til modstander). Uden - eller under meget svære betingelser - muligheder for fremspil.

Punkter = Et punkt på banen er en position som kan/skal besættes af det boldbesiddende hold (i forhold til Positionsspillet)

At springe = Når en modstander "springer" så går han fra forsvarsspil til erobringsspil (omskrivning af "jump" på engelsk). Han "forlader" formation og sætter pres.

Lommer = De ubesatte kvadratmeter mellem modstandernes forsvarende spillere.

Packing = Packing giver hver aflevering og dribling en værdi. Jo flere spillere du spiller forbi med en aktion, jo højere score får du. Det totale antal af modstandere som holdet spiller/dribler forbi kaldes "the Packing rate".

Nabo = Nærmeste medspiller til boldholder - kan modtage bold til fod.

Genbo = Medspiller som er positioneret en linje væk. Nabo til nabo. Kan modtage bold om 2 afleveringer

Retvendt = En spiller på det angribende hold, der har front mod modstandernes mål

Fejlvendt = En spiller på det angribende hold, der har front mod eget mål

Oppres = Boldholder driver bolden frem mod modstandernes mål. For eksempel for at opsøge pres fra modstander, der åbner en ny lomme eller frigør plads på siden.

Trigger = udløser. En "pres-trigger" er en handling - ofte en pasning - der udløser presset.

Navne på spillere/positioner

En position burde have flere navne/definitioner. Fx kan en offensiv midtbanespiller være "kant/wing" i presspillet men 10'er i oppillet.

Næsten alle positioner på banen har nemlig opgaver, hvor man forlader sit "x" på banen - i modsætning til tidligere. I det defensive bevæger en spiller sig ofte i andre områder, end når man er i boldbesiddelse (fx presspil i siderum men oppil i halvrum).

Vi vender derudover tilbage til "tal-kombinationer" - som der herunder refereres til - senere i denne opgave.

GK = målmænd (Goal Keeper)

CB = Centerback = Også kaldet "stopper" (betegnelse med rod i 1930'ernes markeringssystem). Central forsvarsspiller. (rygnummer: 4 og 5).

B = Back = Lateral forsvarsspiller i bagkæde med 4 (Rygnummer: 2 og 5)

WB = Wingback = Lateral forsvarsspiller i (traditionel) bagkæde med 5 (og tre centerbacks)

6'er = den dybest liggende centrale (defensive) midtbanespiller (tættest på eget mål)

8'er = Den sideliggende centrale midtbanespiller (som ligger foran/på siden af en 6'er)

10'er = Angriber (offensiv midtbanespiller) i det centrale mellemrum og/eller halvrum-mellemrum. Fx ved siden af/under en 9'er (fx i 4-2-3-1) eller indgående side-angribere omkring en 9'er i 3-4-3.

W = wing = wing i siderummet, den yderste angriber i 4-3-3/3-4-3 eller yderste midtbanespiller i 4-4-2. (Rygnumre: 7 og 11)

9'er = den centrale angriber i fx 4-3-3.

Metode

Jeg har brugt Wyscout til at finde videoklip og statistik, og jeg har brugt Sideline til at lave Figurer samt videopræsentation.

Jeg har brugt mine egne erfaringer med positionsspillet og suppleret dette med alternativ læsning - se Litteraturliste - til yderligere inspiration.

Udover den brugte teori - se senere - som jeg vil bruge i forhold til virkeligheden (det som skete), har jeg som data til opgaven valgt klip fra de kampe, som jeg selv var en del af - nemlig som chefræner for Vejle Boldklubs U17-hold i sæsonen 2020/2021.

Jeg ved, hvad vi har trænet, og hvordan vi har trænet Fase 1 - derfor kan jeg forklare og give baggrund til både gode og mindre gode positioneringer.

Jeg vil tage udgangspunkt i klip fra VB U17's kampe (Wyscout), hvor min "teori" om Fase 1 er vellykket udført og er blevet til en Fase 3 med afslutning (og mål).

Se vedhæftet videopræsentation samt PDF-fil med Fase 1-billeder af samtlige 23 mål.

Derudover har jeg kigget på forskellige kampe fra de største ligaer i verden for at se, hvordan disse hold positionerer sig i Fase 1 mod forskellige pres-formationer - se vedhæftet pdf-fil ("Fase 1 SKÆRMBILLEDER").

Her vises Fase 1 fra kampe vist på TV2 Play, Viaplay og Discovery Plus (copyright).

Data og statistik

Vi tager primært udgangspunkt i data fra Vejle Boldklubs U17-hold.

Derudover er der brugt data og observationer fra NordicBet Ligaen 2019/2020, hvor jeg var analytiker for Vejle Boldklubs bedste hold, der endte med at rykke op i Superligaen.

Statistikken for mål for og imod fra sæsonen 2019/2020 for VB's U17-hold, så således ud:

Total	Vejle Boldklub U17	Åbent spil (balance)	Omstilling (ubalance)	Standard	straffe
46	Mål scoret	25	11	6	4
29	Mål Scoret (Hjem)	15	7	4	2
17	Mål Scoret (Ude)	10	4	2	2
78	Mål Imod	32	32	10	4
44	Mål imod (Hjemme)	20	17	4	2
34	Mål imod (ude)	12	15	6	2
124	Total Mål (Scoret + imod)	57	43	16	8
100%	Mål scoret i %	54%	24%	13%	9%
100%	Mål Imod i %	41%	41%	13%	5%
-32	Plus / Minus	-7	-21	-4	0

23 af de 25 mål fra Åbent Spil er vedhæftet som fil (de 2 sidste mål blev ikke filmet). Som det ses, scorede vi 54% af vores mål fra opbygning og kun 24% på kontra, hvilket helt klart skyldtes, at vi brugte mere tid til træning på positionsspil end på omstillinger. De 23 scorede mål i "Åbent spil" kortlægger jeg på følgende måde:

- 1) DE: Fokus på modstandernes formation og evt adfærd. Hvordan står de? Hvor er lommerne?
- 2) VI: Dernæst kigger jeg på VORES dertilhørende (dynamiske) positionering og adfærd mod de forskellige formationer.

Med fokus på OS ift DEM, søger jeg svar - så meget som video-optagelsernes kvalitet giver mulighed for - på følgende spørgsmål der vedrører VORES positionering samt handling:

- 2D-analyse af positioner: Ift modstandernes formation - Hvor mange har vi i udgangsrum, forrum og mellemrum (de horisontale rum)? Samt evt de vertikale rum: Siderum, halvrum og midterrum?
- Var der bredde i begge sider (siderum)?
- Åben dør, hvordan? Hvordan bliver boldholderen til den "afgørende" aflevering retvendt?

Derudover vil jeg også berøre følgende:

- Afstande mellem spillere
- Hvad skaber rummene der bliver udnyttet? Hvad blev afgørende for, at angrebet førte til en afslutning og mål?
- Sidste linje (linje 4): Er der løb i bagrum?
- Er Individuel kvalitet som fx driblinger afgørende?

Afgrænsning

Denne opgave behandler kun en "playbook" med opbygningspil og løsninger mod modstandere der bruger varianter af zone-forsvaret, og først går mand-mand, når der er en pres-trigger.

Og altså ikke ved højt pres på målspark (Fase 0).

Opspil mod forsvarsspil med udelukkende markeringsforsvar (som fx Atalanta Calcio eller Leeds United) er også en anden opgave, som dette projekt ikke vil undersøge, selvom principperne vil være beslægtede og elementer fra min "playbook" vil kunne genbruges. Derudover vil jeg kigge på Fase 1-opspil, hvor målmanden IKKE er et punkt på banen - på trods af at flere og flere hold - og sådan vil udviklingen fortsætte, bruger målmanden aktivt i Fase 1 - også langt ude på banen.

Vi omtaler kort denne Fase 1 med målmand, men alt i alt giver det et andet "spil" at bruge målmanden højt i Fase 1 - for han "kan" fx ikke bringe bolden eller dribble (risikovurdering), så det er en anden opgave at skrive. Modstanderne forholder sig også anderledes i deres formation.

Målspark - kaldet Fase 0 i Vejle Boldklub - er heller ikke med i denne opgave. Opgaven berører let løsninger til Fase 2, når den "Åbne Dør" er skabt.

Definition på vellykket Fase 1:

Når en boldholder har en "åben dør" - med bolden ved fødderne og uden pres fra modstander (det vil sige med tid til at kigge op og frem) - på BAGSIDEN af én eller flere modstandere.

Hypotese (del-undersøgelse)

*Der er **fordele ved i Fase 1 at bruge et større overtal lavt i banen end +1** (ift. modstandernes første preslinje), især HVIS modstanderen har tendens til at gå hurtigt i erobringsspil (altså afhængigt af modstandernes adfærd).*

Trods en "bagtung" indledning, hvor man har mange spillere i udgangsrummet på forsiden af modstandernes første pres, kan man stadig have en effektiv Fase 3 med slutprodukt. Med et stort overtal (+2 eller +3) er det relativt simpelt at skabe en situation, hvor en boldholder har kroppen mod modstandernes mål og intet pres på sig (åben dør). Især for et teknisk begrænset hold - altså en "underdog" - mod et højt pres fra modstanderen.

Jo flere punkter modstanderne skal presse - des nemmere er det at spille sig fri af pres fra modstanderne og skabe en "åben dør".

Herfra skal Fase 2 udføres med løb for boldholder. Eller efter en længere passage, hvor boldcirkulationen skal føre til en åben dør længere fremme på banen.

Danske "inspirationer" fra 2019/2020 (NordicBet-Liga) på (stort) overtal i Fase 1:

- Fremad Amager i 2019/2020 under forrige træner Azrudin Valentic
- Nykøbing FC med 10'er M. Gehrt der falder ned (2019/2020)
- Hvidovre med angriber Kim Aabech som dyb playmaker.
- Skive med playmaker Henrik Jespersen - 10'er der falder ned lavt
- den ungarske modstander Mezokovesd Zsory FC på træningslejr i Tyrkiet.

Personlige Internationale inspirationer:

- Atalanta Calcio - med midtbanespillere i forrum/halvrum.
- Kroatien ved VM 2018 mod DK - "Cirkel"
- Real Madrid - med Modric og Kroos

1) Mezokovesd Zsory FC (a)

2) Mezokovesd Zsory FC (b)

3) Bodø Glimt FK

4) Fremad Amager

BILLEDER: Det ungarske hold Mezokovesd Zsory FC (gule trøjer) bygger op med lavt overtal - især centralt og i halvrum - indenfor siderummet. Se billede 1) + 2)

Bodø/Glimt FK (gule trøjer) bruger syv spillere - bagkæde med fire og tre centrale midtbanespillere - lavt i Fase 1 mod seks pressende modstandere. Se billede 3)

Fremad Amager lader offensive spillere falde ned i forrum for at skabe lavt overtal. 7v4. Og overtal på siden 3v2. Se billede 4).

Teori - Banen opdelt i zoner (Vertikalt og Horisontalt)

Grundprincippet bag denne opgaves konklusioner er "positionsspillet", hvilket vi vender mere dybdegående om lidt.

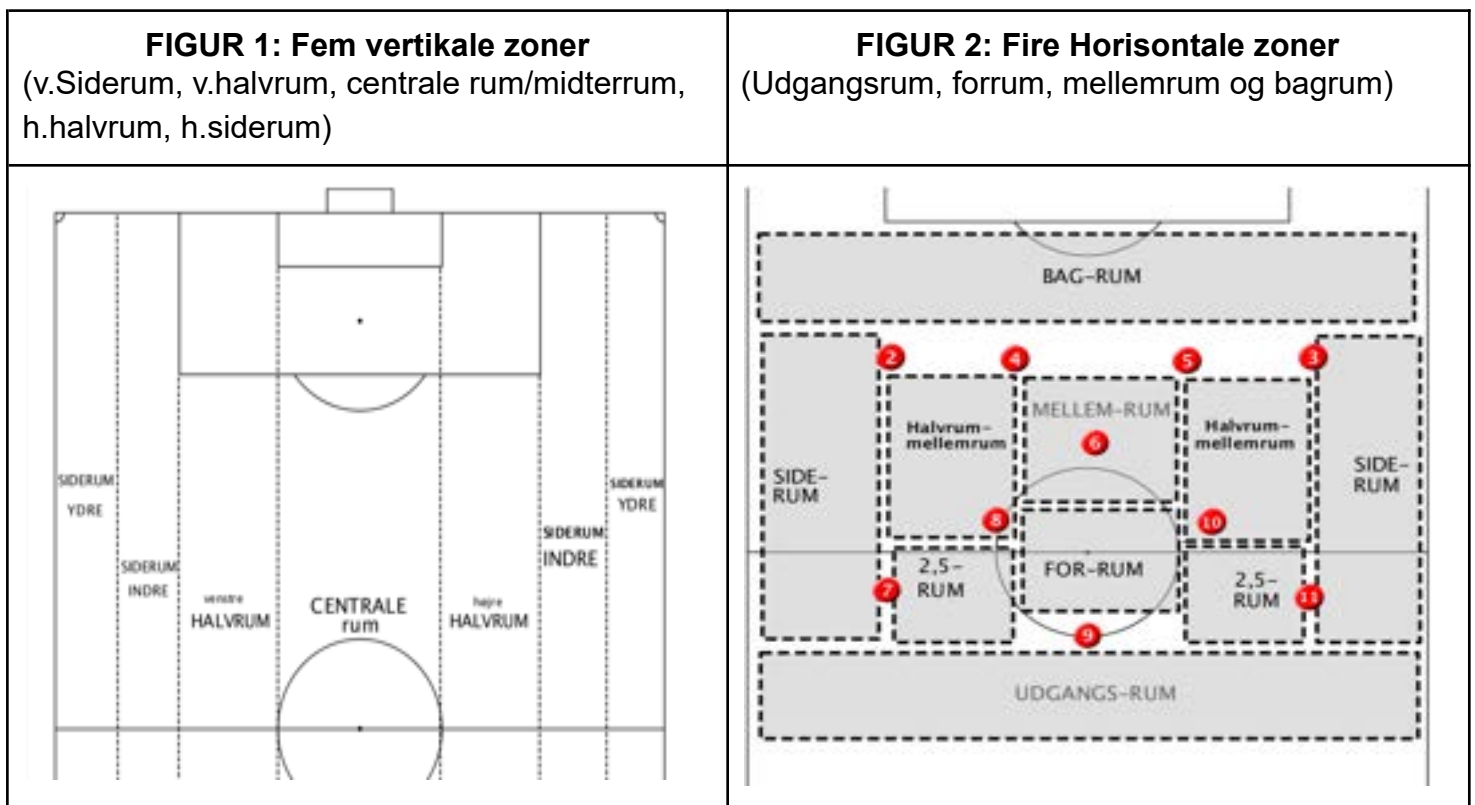
Positionsspillet principper er baseret på en zoneopdelt bane. Både horisontalt og vertikalt. De vertikale zoner kan defineres på to forskellige måder.

Enten fastlagte - som vist på Figur 1 - eller også mere dynamisk som de "lommer" der flytter sig i takt med modstandernes spilleres sideforskydning i zoneforsvaret.

Siderummet er det udvendige rum mens halvrummet er den vertikale dynamiske zone mellem modstandernes yderste og næstyderste forsvarsspiller på en linje.

De horisontale zoner - se Figur 2 - "bestemmes" af modstandernes formation (linjer) og adfærd.

Positionsspillet kræver spillere positioneret mellem modstandernes linjer.

Denne opgave uddyber ikke baggrunden for de definerede zoner, men zonerne tager udgangspunkt i zoneforsvarets principper og er - så vidt jeg ved mht de vertikale zoner - opstået i Tyskland².

² "Halfspace": "it's not an invention but the translation of the word "Halbraum" which is established in Germany already for years by it's elite coaches and the German FA" (kilde: Spileverlagerung.com)

De 4 linjer i Fase 1

De fire horisontale linjer - foran og mellem modstandernes kæder kalder jeg også for:

- Linje 1 (udgangsrum)
- Linje 2 (forrum)
- Linje 3 (mellemrum)
- Linje 4 (offside-grænse)
- Bagrum

Med brug af de fire (horisontale) linjer håber jeg, at gøre det nemmere forståeligt for spillerne at forstå den optimale fordeling af spillere på banen i opbygningsspillet.

Positionsspil - indledende tanker om en trosretning

Denne opgave er baseret på et spil med bolden, hvor positioneringen af spillerne er afgørende, og hvor vinkler og afstande mellem spillerne danner fundamentet for spillet med bolden.

"There is only one ball, so you need to have it." (Johan Cruyff)

Denne "trosretning" hedder "Positionsspil" - oversat fra det spanske "Juego de Posicion" eller "Positional Play". Se den historiske vinkel på dette senere.

Disse indledende positioneringer i opbygningsspillet bruger flere trænere - inklusiv denne opgaves forfatter - en del tid på til træning, men hvorfor - når man nu kun scorer $\frac{1}{3}$ af målene på denne måde, ville djævelens advokat spørge?

Fordi - mener jeg - at dette er spillet. Man øver generelle spillestilsprincipper ved at træne disse "relationelle" positioneringer og løbemønstre, og derfor danner denne træning fundamentet for alle spilsituationer (med bolden) - fx også efter en bolderobring, og er en retningslinje for, hvad det er, som holdet "leder" efter.

Også selvom et opspil sjældent går som ønsket.

Og selvfølgelig skal man også træne VI/DE og DE/VI.

Vejen mod målet er fyldt med omveje, der udfordrer det angribende hold, og der skal tages mange valg på banen i forhold til positioner og bevægelser.

Men det indøvede positionsspil har netop derfor en ekstra værdi, da spillerne kan genkende de forskellige situationer - uanset hvilken fase man er i, og samtidig er der den ekstra bonus, at et positionsspil-hold "altid" - hvis udført ordentligt - er i positionel balance og står placeret til at reagere, når noget uventet sker - fx en omstilling.

FAKTA: *Positionsspil giver automatisk et godt restforsvar samt muligheder for genpres.*

En position er dog ikke en statisk tilstand.

En position er et punkt på banen, som kan/skal besættes for at besværliggøre forsvarsspillet.

Disse punkter er dynamiske og skal konstant finjusteres, da de er indbyrdes forbundet og af hinanden afhængige og sker i forhold til modstandernes "formation" og adfærd samt medspillernes positioner.

Disse linjer skrives med overbevisningen om, at det bedste og mest effektive fodbold spilles på et hold, der har arbejdet med sit "positionsspil" og har motiverede spillere, der tager ejerskab på disse principper - og ønsker at udføre denne kollektive tilgang til angrebsspillet, hvor man i lige så høj grad skal skabe plads til andre og samtidig spille med få berøringer. Et kollektivt spil.

"Hvis du spiller for dig selv, så spiller du for modstanderne. Hvis du spiller for holdet, spiller du også for dig selv" (Johan Cruyff)

Fodbold er et systemisk spil, hvor alle elementer påvirker hinanden, og hvor spillernes positionering er et af de afgørende elementer - sammen med timing og kvalitet af eksekvering.

I jagten på at eliminere tilfældigheder og tage kontrol over situationen skal alle holdkammerater have det samme billede / den samme forståelse i situationen på samme tid.

En anden trosretning i opbygningsspillet (og afslutningsspillet) er at give spillerne fri bevægelighed og for eksempel overbefolke visse områder på banen - og dermed tømme andre zoner. For eksempel når en venstrekant løber over i højre side.

Sådanne lignende rotationer kan godt forekomme indenfor positionsspillet's rammer, men denne måde at tænke overtal på - at spillere løber frit rundt - er generelt en anden "trosretning" indenfor spillet MED bolden, som denne opgave ikke vil beskæftige sig med.

Tror man på værdien af "positionsspillet", så tror man også på, at man - selvom fodbold er et komplekst spil med 22 aktører på banen - kan have en "Playbook", der indeholder løsninger til de hyppigst forekommende basis-situationer i et opspil - fx en 3v2 i Fase 1 mellem centerbacks og modstandernes to angribere.

Når VI har spillet os til en "åben dør" (retvendt boldholder uden pres på sig), så er Fase 1 vellykket. Problem løst.

Så indledes det næste mysterium: Hvordan kommer vi så til afslutning?

Et sammenhængende kapitel - men en helt anden fortælling. Den må andre skrive om.

Den ydre påvirkning: Modstanderens modstand

Fodboldspillet's kompleksitet er stigende.

Derfor bliver det mindre og mindre beskrivende at bruge tal-kombinationer om de forskellige holds formationer og udtryk.

I både pres og opspil skal en spiller kunne "skifte*" position, så en 9'er undervejs i en kamp for eksempel både kan ligge centralt højt (tæt på bagrum), i centrale mellemrum (som klassisk 10'er) eller i halvrum/mellemrum (som 8'er).

Så hvad er en 9'er?

Alligevel holder denne opgave fast i denne klassiske måde at skelne mellem forskellige holds udgangspunkt og taktiske spillemåder.

Der findes ikke en mere præcis måde (uden at bruge mange ord).

Definition af "formation"

Hvad er en formation?³

"Vi spiller 4-3-3" er en sætning også brugt af undertegnede.

Men kan man det?

Hvad mener man så med det?

For findes der "formation" i "moderne" fodbold?

Ja, i 100% zone-forsvar vil "blokforsvaret" flytte sig som synkron-gymnaster.

Men fortæller spilprincipperne ikke mere om spillestilen, end en tal-kombination?

Det vil denne skribent mene.

Når en "formation" skal defineres, så vil mange - hvis ikke alle - kigge på, hvordan spillerne står positioneret i det sekund, hvor VI har en boldholder i banens midterrum, og hvor DE er i balance og ikke er i erobringsspil.

Det sker efterhånden meget sjældent.

Lige så snart bolden spilles væk fra centrum, vil formationen tage ny form, hvilket kan være taktik/spillestils-afhængigt.

Så selvom det er svært ikke at have en talkombination som udgangspunkt for spillernes positionering, så fortæller "4-3-3" meget lidt om holdets udtryk.

Både MED og MOD bolden er fodbolden i dag blevet et meget mere taktisk dynamisk spil, hvor holdene bevæger sig ind og ud af "formationer".

I denne opgave bruges der alligevel talkombinationer i den klassiske forståelse - vel vidende, at mange hold undervejs i kampe er taktisk fleksible og har mere end bare ÉN plan.

Bedste eksempler på formationsløse hold i dag er Atalanta B.C. og RB Leipzig (se billede).

RB Leipzig i hvidt forsvarer - formation?

³ <https://www.statsperform.com/resource/shape-analysis-automatically-detecting-formation/>

Eksempel på 4-4-2: Bolden er centralt (i halvrum), og det hvide hold har positioneret sig i 4-4-2. Bagkæde med fire, Midtbane med fire. To angribere. Grønt hold søger frie punkter.

Eksempel på 4-3-3 i forsvarsspil: Bolden er centralt. Sort hold forsvarer næsten i symmetri.

DERES taktik, karakteristika og adfærd i "formationen" der påvirker OS

En formation hos et forsvarende hold kan som nævnt fortolkes forskelligt.

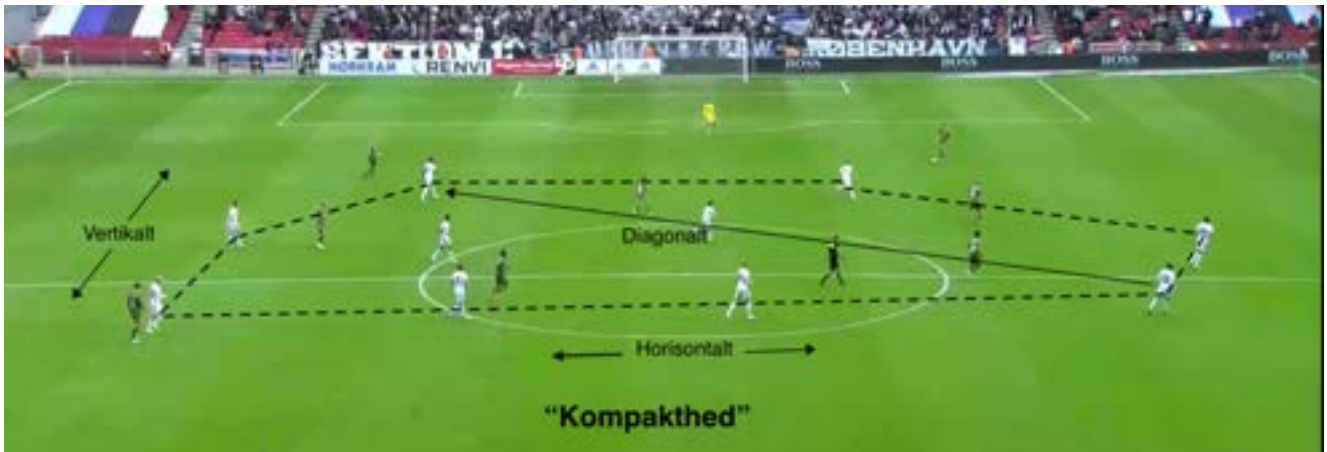
Både i forsvarsspil samt erobringsspil kan "takkombinationen" variere på følgende måder.

Her er eksempler på, hvordan den samme FORMATION kan variere (ved bold i midterrum - og før aflevering):

1. **Forsvarslinje fremme** - udgangspunktet for den forreste preslinje (angriberne).
2. **Kompakthed** - Defensiv "Space control".
 - a. **Vertikalt**: afstand fra de bagerste (bagkædens forsvarslinje) til forreste spillere (forreste preslinje)
 - b. **Horisontalt**: afstand fra yderste spiller i venstre til yderste i højre
 - c. **Diagonalt**: Fra højeste punkt i den ene side til laveste punkt i den anden

- d. **Internt** - Afstande mellem de enkelte naboer og genboer blandt de forsvarende.

Ud fra dette kan vi se, hvor mange m2 formationen dækker. Og hvilke m2 den dækker. Formationen dækker altså nogle INTERNE m2 og frigiver nogle EKSTERNE m2 (udgangsrum, siderum og bagrum).

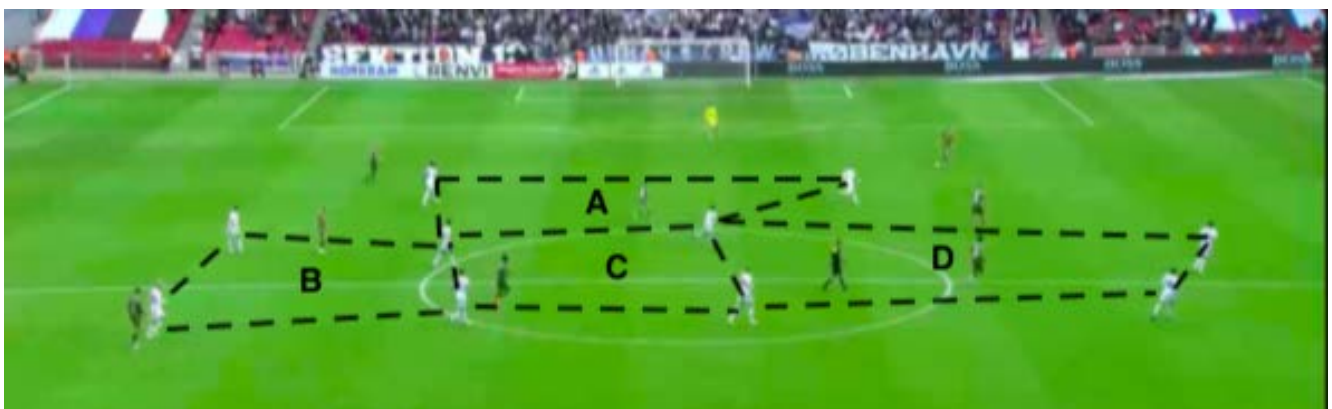

Modstandernes positioner giver altså en samlet intern m2 at arbejde i for det angribende hold (og altså også eksterne m2), men for at få en bedre forståelse for pladsen, der kan bruges og skabes i et opspil, skal vi kigge på de indvendige lommers størrelse.

De mest interessante rum at spille i, er dem tættest på modstandernes mål - altså de interne m2. Midterrum først - dernæst halvrum.

Disse lommer kan afhænge af de menneskelige strukturer og kompetencer som fx taktisk forståelse, fysisk formåen samt socio-affektive relationer.

Opdelses 4-4-2 i lommer - som på nedenstående figur - ses det tydeligt, at der er forskel fra lommerne B, C og D i mellemrummet.

Disse lommers størrelse kan påvirkes med positioner og bevægelser, hvilket vi kigger på nu.

9. Individuel kvalitet i pres: individuelle kompetencer (teknik, intelligens, timing, fart, fysik)

Alle disse elementer er med til at påvirke vores tilgang til opbygningsspillet.

Med bolden: Indledning

Vi har bolden.

Og for alle fodboldhold er idéen at komme til afslutning - hurtigst muligt i forhold til filosofi og kompetencer, men der kan være stor forskel på hvordan.

“Vi koncentrerer os om os selv”.

Eller:

“Vi spiller vores eget spil”.

I moderne fodbold er sidstnævnte udsagn ikke nok - hvad det så end betyder, hvis du vil have kontrol på så mange situationer som muligt.

Spørgsmålet er endda: Findes der overhovedet formationer, når VI er i boldbesiddelse?

Er formationer i fodbold på vej til at blive en taktisk beskrivelse fra fortiden?

Fodbold på topplan i 2021 er et spil, hvor de forsvarende spillere flyder mere ind og ud af “formationer” og forholder sig mere til modstandernes positioneringer end i “gamle dage” (ca 1960 og frem), hvor en 4-4-2 var en 4-4-2?

En 3-4-3 i dag bliver hurtigt til både en 3-4-1-2, 5-4-1 eller endda 4-3-3, hvis sideforskydningen er stor nok.

Samtidig ændres pres-strategier undervejs, hvis træneren vurderer, at succesraten er for lille.

Vi tager dog som nævnt udgangspunkt i opspil mod specifikke formationer - vel vidende, at modstandernes pres-formation kan ændre sig, og at det dermed betyder, at vi også skal finde nye positioner, der passer til det nye scenarie.

I positionsspillet bevæger spillerne sig nemlig efter de “huller” på banen, som modstanderne giver. Derved vil “formationen” ændre sig fra situation til situation - for modstanderne bevæger sig også.

At kigge på forsvarsspillere, midtbanespillere og angribere som isolerede roller hører fortiden til.

Alle spillere skal kunne varetage flere positioner og opgaver - og rumme kompleksiteten.

Som man allerede oplevede med “Totalfodbold” - kendt fra hollændernes spillestil i 1970'erne - alt er set før.

En “back” løber ikke mere bare op og ned i banen, men han skal også kunne agere i halvrummet - Forrum og mellemrum - i spillet med bolden, samt kunne deltage i restforsvaret tæt på midterrummet.

Sådan fungerer positionsspillet.

Den “forhindringsbane”, som modstanderne har stillet over for os, stiller krav til spillernes intelligens og koncentration.

Som en Formel 1-kører er spillerne nødt til at læse "banen" for at finde den hurtigste linje og altså smidiggøre den rene progression.

En eliminering af tilfældigheder.

Et hold med bolden kan heller ikke mere præcist beskrives med en tal-kombination.

Denne opgave vil postulere, at formationer er "spillestils-neutrale" og ikke fortæller meget - hvis noget overhovedet - om et givent holds måde at tænke og spille fodbold på - med og uden bold.

MED bolden har de fleste hold efterhånden forskellige "formationer" - altså måder at positionere sig på.

En "Playbook".

To forskellige tilgange til opbygningspil

Når VI har bolden, og DE står parat i deres defensive organisation, så er der flere måder at løse denne udfordring på.

Groft sagt kan man tale om 2 varianter:

1. **Opspil MED dueller:** Aflevering til duelspil og dertilhørende nærkampe om andenbolde (dvs bolden, der falder ned fra duellen). Flere tilfældigheder, hvilket kan være taktisk ønsket grundet forskellige fx fysiske fordele eller teknisk/taktisk underlegenhed.
2. **Opspil UDEN dueller:** Fokus på kontrol. Med pasninger eller driblinger (1v1-situationer) spiller man sig forbi modstandere. Uden fysisk kontakt med modstanderne. Eliminering af tilfældigheder og indblanding fra modstandere.
3. En blanding af ovenstående.

Fase 1 i kontrol:

I denne opgave har vi fuldt fokus på punkt 2, altså et opspil til "Åben Dør" UDEN dueller.

Når vi ikke ønsker dueller i jagten på en fri boldholder (med front mod mål og tid på bolden - på bagsiden af modstandernes førstepres), så kan det ske på fem forskellige måder. Enten ved at spille...:

1. ...fladt rundt om modstandernes formation (pasninger eller driblinger)
2. fladt igennem formationen (pasninger eller driblinger)
3. Over formationen til mellemrum (chip)
4. Over formationen til bagrum
5. Over (diagonalt) til siderum
6. Mix af ovenstående måder

Hvilken løsning af de seks, som vi vælger, afhænger af modstandernes interne og eksterne kompaktheds-kvadratmeter samt adfærd uden bold (som tidligere beskrevet). Og hvordan vores spillere læser spillet i situationen.

Det positionsspil - som vi kender i dag - er en udbygget model af fodboldmåden for 100 år siden.

Det var nærmest regelbrud at blande sig i andres områder - højre wing var i højre side. Både med og mod bolden.

Man blev i sit område, for ellers var det "*Medspillere og ikke Modspillere, man gør skade*", som en avisartikel fra perioden før 1. Verdenskrig slog fast.

Forsvarsspillet var altså præget af mand-mand-dueller i områderne - men altså med en slags løse zone-principper, for man markerede ikke.

Da offside-reglen blev ændret i 1925 til to-mands offside, som vi kender det i dag, blev det sværere at forsvare, hvilket langsomt fik alle hold til at skifte fra to til tre forsvarsspillere samt fra en zonepræget forsvarstilgang til en mere mandsorienteret opdækningsstil.

Denne revolution påvirkede selvfølgelig angrebsspillet, hvilket resulterede i opfindelsen af "den vandrende centerforward" - hvor den centrale angriber tilbød sig bolden væk fra den klassiske centrale position og den direkte oppasser - det som i dag kaldes en falsk 9'er - hvilket var det første taktiske træk i historien der forsøgte at påvirke modstandernes organisering og dermed skabe rum til andre medspillere på banen.

Denne tanke blev systematiseret som en M-formation (to punkter på sidste linje, tre på næste), hvor angriberne skulle ligge i hullerne af modstandernes defensive organisation med tre backs, to halbacks, to innerwings (samt de tre fremme der jo ikke deltog defensivt) - også kendt som WM-formationen

M-angrebssystemet havde to spillere fremme i hullerne mellem de tre forsvarsspillere samt tre "mellemløbere" bagved i hullerne omkring de to forsvarende halbacks.

Siden opfandt østrigerne i 1930'erne det flydende angrebsspil, hvor spillerne skiftede position på tværs af de fem angrebs-punkter.

Da Brasilien (og Ungarn) opfandt formationen med fire forsvarsspillere omkring VM i 1958 (4-2-4), var det med to backs, en mandsopdækkende "stopper" samt en libero.

4-2-4 blev modsvaret af italienernes "Catenaccio"-system, hvor samtlige af modstandernes angribere blev mandsopdækket og dertil var der også en "libero" som skulle fange dem som kom fri af markeringen.

4-3-3 kunne modsvares med 4-3-3.

3-5-2-formationen opstod i 80'erne for at det forsvarende hold kunne have en fri forsvarsspiller bag to mandsopdækkende stoppere, når modstanderne spillede med to centrale angribere - fx 4-4-2.

Første skridt mod en tilbagevending til zoneopdækning skete i 70'erne med Vasilij Lobanoskys Dynamo Kiev og totalfodbolden i Ajax med Johan Cruyff på banen.

Netop totalfodbolden og trænere som Rinus Michels (Ajax, Barcelona, Holland) samt førnævnte Cruyff lagde grundstenene for positionsspillets opståen fra 1970'erne og to årtier frem. Ajax og FC Barcelona er de vigtigste kilder.

"I boldbesiddelse skal elleve mand være i bevægelse. De skal finjustere afstandene. Det handler ikke om, hvor meget man løber, men hvordan man løber, så man hele tiden skaber

trekanter, og boldcirkulationen ikke bliver brudt", skriver Johan Cruyff i sin biografi⁴ om sit syn på positionsspillet.

Gennem tiden er forskellige varianter af zone-opdækningen (eller varianter) blevet den mest almindelige måde at forsvare sig på, og dette faktum gjorde det naturligt, at teorien om "positionsspil" dukkede op igen i en ny moderne version med mange flere detaljer.

Regelændringen i 1992, hvor målmanden ikke længere måtte samle en tilbagelægning (spillet med foden) op, havde også en stor effekt på spillet, da både opspil og presspil fik nye varianter.

I dag har vi en følelse af, at alt er blevet afprøvet, men at nye varianter på gamle metoder jævnligt dukker frem.

Mellem stram struktur og fri bevægelighed.

Holdspil og individualisme.

Taktiske tanker er som mode - det går i ring.

At positionsspillet har rødder langt tilbage i tiden, understreger Knud Lundberg i et interview i 1950 med Gunnar Nu Hansen, hvor den på det tidspunkt 30-årige danske fodboldlegende beskriver sine seneste taktiske tanker - M-formationen (3-2-3-2 med moderne talkombination).

"Du ved, at jeg har lavet nogle Teorier, efter hvilket det at spille og at se paa Fodbold skulde kunne blive morsommere. I øjeblikket er det saaledes, at de fleste Klubbers Angreb spiller i W-Formation med wings og Centreforward i fremskudte Positioner og Innerwings tilbage til Hjælp for Forsvaret og til Brug ved Opbygning af nye Angreb. En W-Formation dækker et Forsvar ved at sætte Backs paa Wings og Centrehalf paa Centreforward samt til en vis Grad Fløjhalvs paa Innerwings. Nu er det, jeg siger: vend W om til M. saa Innerwings kommer frem paa Banen, og du vil se, at alle vore Angribere kommer til at ligge 'i Hullerne' paa Modstanderens Forsvar".

Det er disse huller, som denne opgave også kalder "punkter", og hvis de besættes på fornuftig vis - ikke kun i angrebet, vil modstanderne have forsvarsmæssige dilemmaer at forholde sig til, hvilket kan skabe den plads, der er nødvendig for at kunne udføre den "rene progression". Positionsspillet har altså afsæt i zoneforsvarets etablering.

Målmandens nye rolle MED bolden

En "nytænkning" der har betydet meget for opbygningsspillet og dermed også modstandernes førstepres er, at målmanden har fået en mere aktiv rolle, når spillet bygges op. En udvikling der startede i 1992, da målmanden ikke længere måtte samle en bevidst aflevering fra en medspillers fod op i hænderne.

Dermed spiller det angribende hold 11v10 ude på banen (modstandernes målmand deltager selvfølgelig i en slags restforsvar/sweeper-rolle).

⁴ "Mit Livs Bane", Johan Cruyff (2016) - oversat fra hollandsk

Ajax med brug af målmand i Fase 1

Slavia Prag med målmand som playmaker mod FCM i CL-kval.

Med målmanden som punkt i fase 1 har man et overtal med en 11v10 situation, men der er også ulemper ved dette, da et boldtab i denne fase kan betyde et mål i mod sig, hvilket denne skribent har set en del gange. Ikke alle målmænd er ej heller lige komfortable med denne rolle.

Vi vil dog ikke mere berøre denne måde at spille sin Fase 1 på, men koncentrere os om 10v10-spillet.

Positionsspillet

Positionsspil er spil ud fra positioner.

Kort sagt.

Det gælder i positionsspillet om, at fordele spillerne på banen - som et spindelvæv i forhold til førnævnte vertikale og horisontale zoner/rum, så holdet kan bevare bolden, fordi boldholderen hele tiden har to til tre pasningsmuligheder. Nabo, nabo og genbo som den tidligere toptræner Troels Bech formulerede det - altså spillere der danner trekanter og romber på banen, hvis man kunne trække streger mellem dem.

Ê Û FTQ VNFU ÖKÑ Ô Û F FNÔ FN RN NTR Ô Û É LÖN MKQ LÖN UT KNV LÖN RTTR RN Ú AKRÑ LÖN Æ
R Ú R Ú NK R K Ú N B B Ú N F V R R Ú NR N R Ú Ö K Ñ Ú R Ö K T T N R Ô Æ FN Ô Û R Ú R Ú LÖN N FN Ô FN RN NTR Ô Û B
B K N Ö T Q V N F Ö K Ñ Ú R Ñ N N Ñ N Ú Ö Ö R Ô Û N N FN Ô FN RN NTR Ô Û L Ö R Ú Ö Ñ Ñ N Ú N R Ô Ñ Ö Ö
R R Ú NR N R Ú Æ
F A F Ö R I K N Ö Ö

Der er altså spillere positioneret i både venstre og højre side af banen. Og selvfølgelig centralt.

I positionsspillet ser du IKKE en spiller fra venstre side løbe over i højre. Eller omvendt fra højre til venstre. Med enkelte undtagelser i Fase 3.

En højre 8'er bliver i højre side.

Hermed kan holdet hele tiden vende spillet til modsatte side, og ofte herved skabe overtal med en spilvending. For at gentage citatet fra Josep Guardiola, så "spiller vi i den ene side, for at kunne afslutte i den anden".

Formålet med Fase 1 - positionsspillet:

Med vores Fase 1 (opbygningspil) ønsker vi at skabe en af følgende fordele:

- **Numerisk** - Det vil sige et overtal med 2v1, 3v2 etc på et område på banen, hvilket udløser "den frie mand".
- **Positionelt** - fx 3v3 men hvor DE er i ubalance. Vores spillere har fordelagtige positioner og kan udnytte rum.
- **Kvalitativt** - Hermed menes en 1v1, 2v2 med fordel til OS pga fart, fysik eller teknik.
- **Socio-afektivt** - En relationel fordel. Eksempelvis en situation i et område med lige antal spillere, men hvor VI har spillere omkring bolden, der fungerer godt sammen.

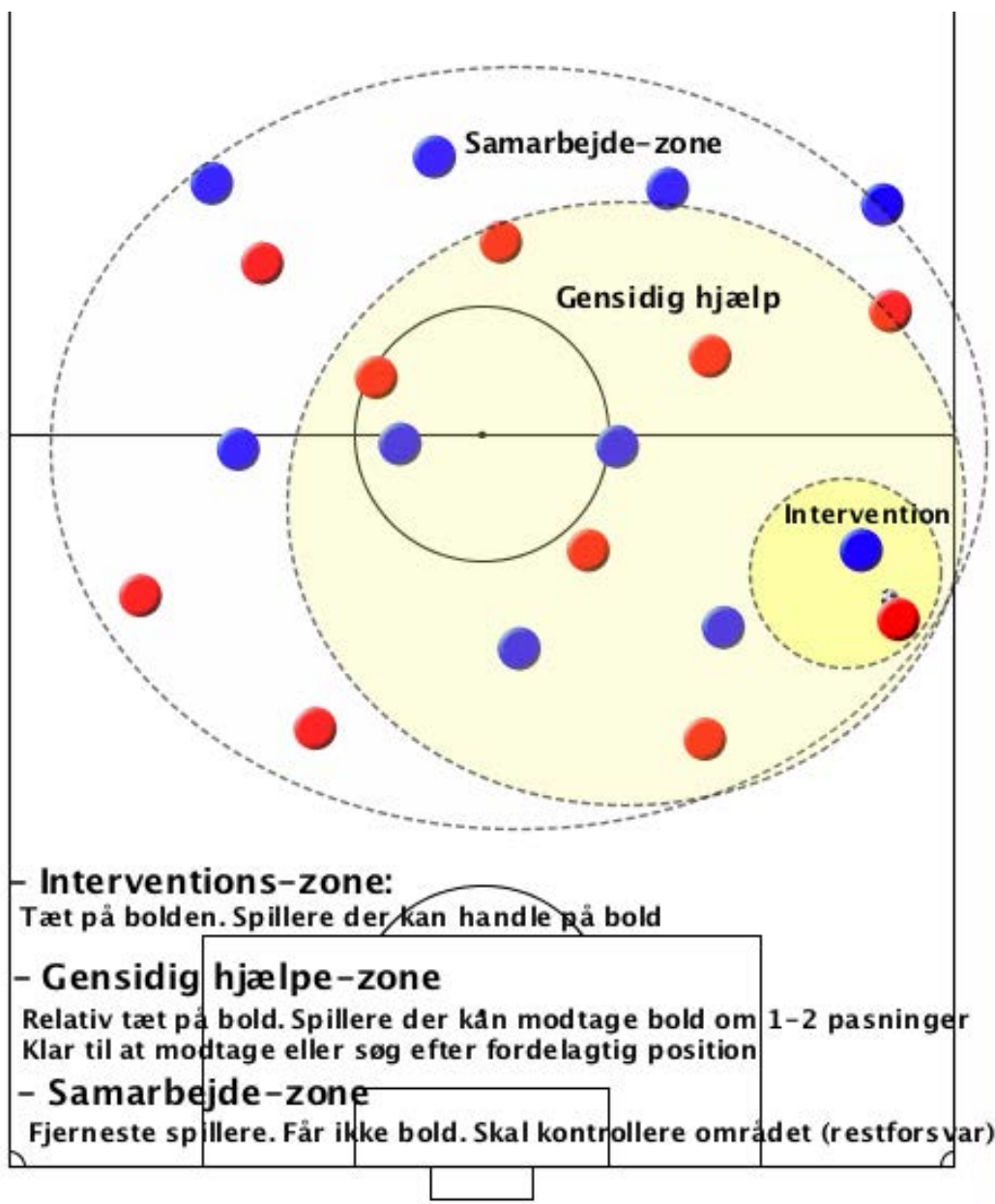
Ë Ñ FN Ú R Ú R N F Ö K Q T R U Ö Ö R K Q K R Ñ T Ô K Ô K Ö N Ú T N F Ö F Ö B E R Ú K Q Ú B L Ú K F N K
L Ö Ö K Ö R R Ö N T Ô K Ö Ñ
F T F R Ö N U R F G K N R I N Ö Ö Ö R G

position til en snarlig opstående situation i forhold til med- og modspilleres adfærd. De fleste fra det opbyggende hold vil være i denne zone - men med forskellige "hjælpende" roller.

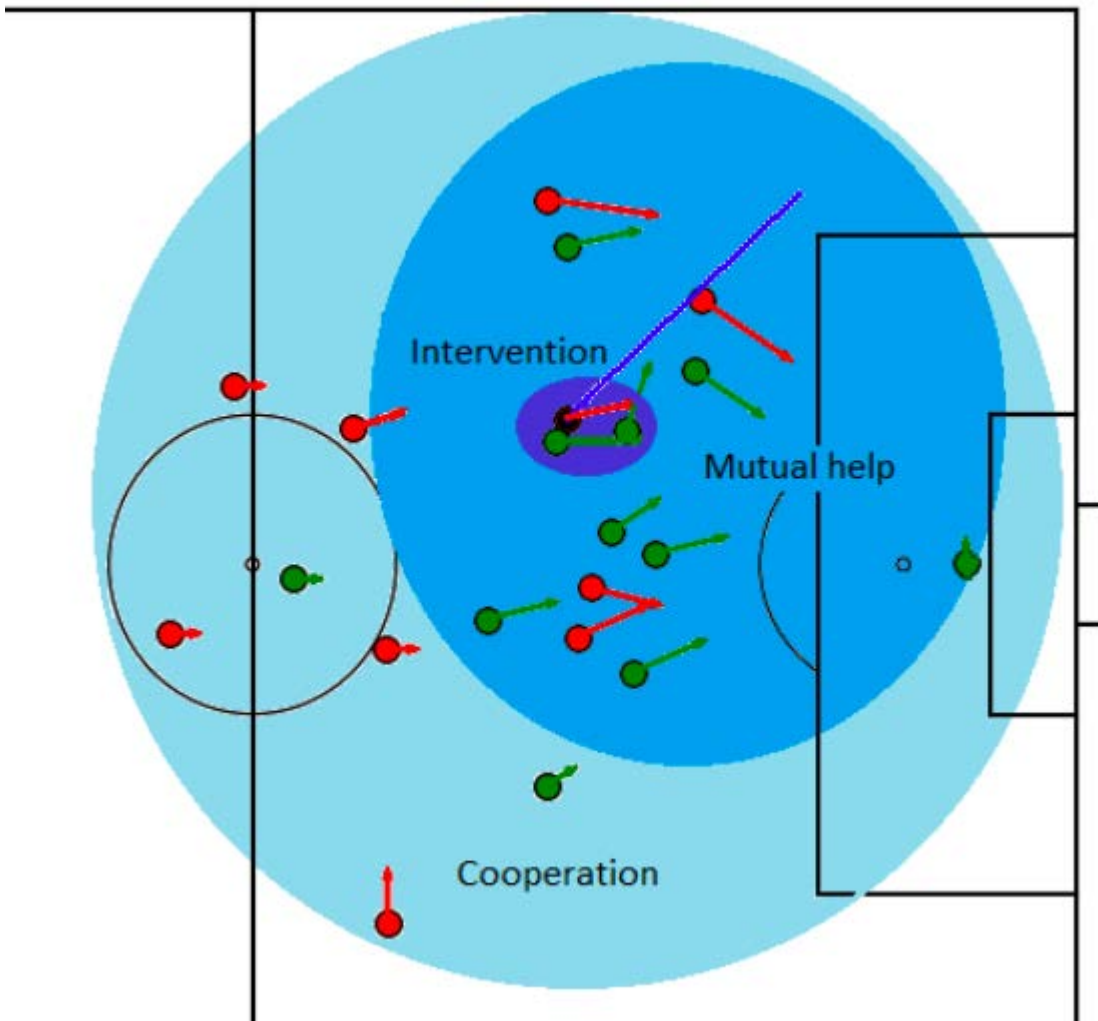
3) Samarbejde-zonen

"Cooperation zone". Spillere i denne zone er endnu længere væk fra bolden og har i angrebet ikke udsigt til at skulle modtage bolden. De forbliver væk fra bolden, og deres opgave er at kontrollere situationen i deres område - for eksempel som Restforsvar" men også som spillere der skaber dybde eller bredde og dermed mere spillerum til spillerne i den "Gensidige Hjælpezone".

Her er min version af modellen vist i en situation, hvor RØD har bolden ved højreback i et opbygningspil (Fase 1) mod BLÅ (4-4-2):

Nedenunder finder vi "3-zones-modellen" - kopieret fra samme ovenstående spanske artikel⁶ - vist i en situation, hvor RØD har bolden ved en central midtbanespiller i et opbygningspil mod GRØN (4-3-3) - hvor boldbesiddelsen altså er i Fase 2:

Her - hvor rødt hold er i Fase 2 - ses det tydeligt, at spillerne i kollaborations-zonen skal sørge for restforsvar. Mens spillerne i "mutual help"-zonen aktivt har rolle i angrebet - enten ved at kunne finde/løbe i rum og modtage bold eller ved at skabe plads til andre med et løb eller en position.

Alle spillere har altså en rolle i både opbygningspil (Fase 1), boldbesiddelse (Fase 2) og afslutningspil (Fase 3). Enten som intervenserende, hjælpende eller samarbejdende.

⁶ "Modelling the Collective Movement of Football Players" af Francisco José Peralta Alguacil (juni 2019)

Hvor den intervenserende sikrer bolden, og de hjælpende giver muligheder for de næste sekunders boldbesiddelse, så har de samarbejdende en lige så vigtig opgave. De skal både sikre, at modstandernes kompakthed bliver så stor som mulig ved at give yderpunkter i opspillet. Men de skal også være primære aktører i restforsvaret. Beskrevet med en camping-analogi skal de samarbejdende i boldbesiddelsen sørge for at teltet bliver rejst med fuld højde og bredde, så der er mest mulig plads at lege i for de intervenserende og hjælpende, men de samarbejdende skal samtidig også proaktivt - inden bolden bliver tabt - have en plan til hurtig minimering af kvadratmeter. Teltnedrivning.

Mine positionsspils-principper

Vi ved altså, at vi skal have punkter (altså spillere) fordelt på hele banen - men uden at være i offside, så man øger afstandene maksimalt mellem de forreste og bagerste samt fra side til side, og det kan gøres på mange måder.

Lige så vigtigt er det, at de interne kvadratmeter i deres forsvarsformation - altså "inde" i formationen - besættes på en intelligent måde.

Det betyder, at vi skal have spillere i både den "Gensidige Hjælpe-zone" samt "Samarbejds-zonen". Spillere i sidstnævnte zone skal sørge for, at vi får flest m² at arbejde med, samt at vi kan lave en spilvending væk fra modstandernes pres og stadig have nabo-nabo-genbo.

For at udføre positionsspillet perfekt, kræver det følgende individuelle handlinger:

Principper for positionering

Positionsspil er en kollektiv spilfacon.

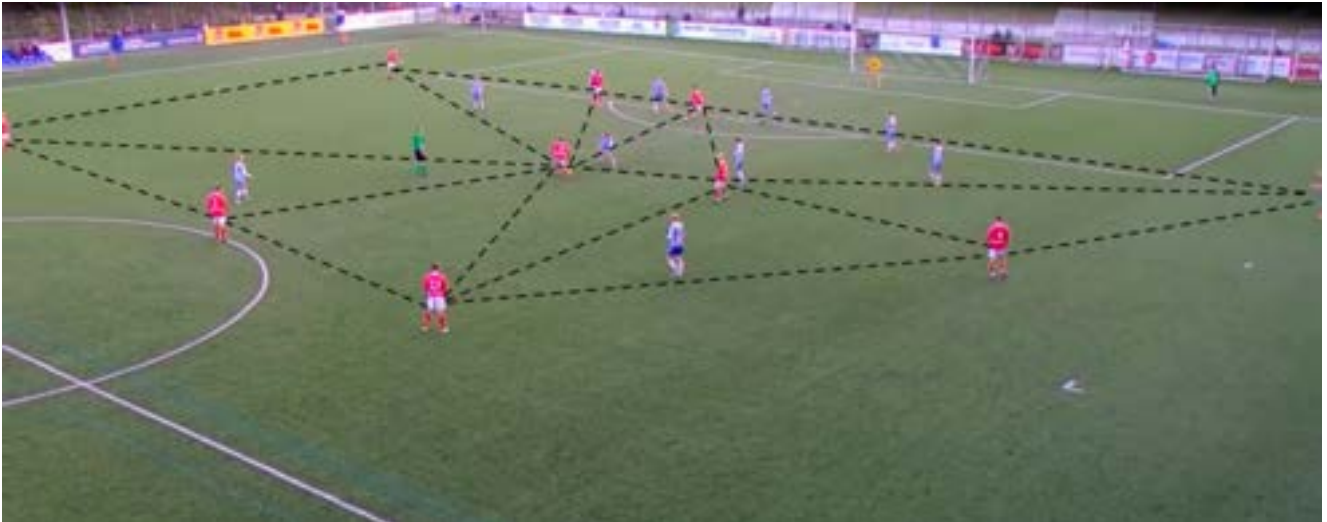
Det handler ikke om "mig" eller "mine" behov for at røre og holde på bolden, hvilket den førnævnte "3-zones-model" også understreger. Alle har en rolle - men for mange består opgaven i at være "hjælper" ved at skabe plads og gøre medspillere gode.

Derfor er følgende kollektive principper essentielle for spillestilen.

Det Kollektive princip

PRINCIP: VI skal have spillere positioneret i udgangsrum, mellem modstandernes forsvarslinjer (forrum og mellemrum) samt på sidste linje (linje 4). VI skal samtidig have fordelt spillere i midterrummet, i begge siderum samt i begge halvrum. Altså både i "Gensidig Hjælpe-zone" samt "Samarbejde-zonen".

Derved skal modstanderne sprede sig så meget som muligt i forsvarsspillet, for at have styr på alle vores spillere. Og de eksterne og interne arbejdsrum øges som konsekvens deraf. Samtidig har vi et sammenhængende "edderkoppespind", som giver forbindelser fra bag til front og fra side til side - gennem midten af banen.

VB U17 fordeler sig på banen som i et "edderkoppespind"

PRINCIP: Få modstandernes organisation i bevægelse - når en modstander "springer" efterlader han et rum og en ny lomme. Deres pres-bevægelse trigger vores positionsjusteringer. Og vi søger efter det rum, der blev forladt.

Hele positionsspilstanken handler om, at lokke modstanderne "ud af hulen", så der åbnes op for vertikale afleveringer. Eller - hvis modstanderen bliver i formation - at skabe en "Åben Dør" så højt som muligt.

3-zone-modellen: Principper for den enkelte spiller

Når de overordnede kollektive principper bliver fulgt, kan vi kigge mere detaljeret på de "regler" og beslutninger, som den enkelte spiller skal tænke over.

Følgende principper skal gentagende gange trænes i spil og øvelser - men på det ubevidste plan. Positionsspillene til træning - se senere afsnit - fremmer logikken. Principperne skal føles og mærkes - og ikke memoriseres.

Interventionszonen:

PRINCIP: Du skal have orienteret dig INDEN boldmodtagelse.

PRINCIP: Vælg løsning med størst mulig eller potentiel - og risikofri - "packing" i forhold til modstandernes positioner.

PRINCIP: Spil med så FÅ berøringer som muligt. Tempo.

Gensidig Hjælpe-zone

For spillere der er indenfor en radius af én eller to korte pasninger.

PRINCIP: Respektér din position og rolle. Hav tålmodighed. Lad spillet komme til dig. Respekter helheden. Forstyr IKKE en medspiller, som allerede besætter et punkt (en lomme).

PRINCIP: Tilbyd dig som opspilspunkt - i "din" zone, hvor du har størst mulig afstand til alle omkringliggende modstandere (og medspillere).

PRINCIP: Er du tæt på boldholder ("nabo") og kan modtage aflevering, så TILPAS din AFSTAND, så du vil få mest tid på bolden, når du modtager. Tænk over boldens rejse i tid sammenlignet med den tid, som nærmeste modstander skal bruge for at ankomme i pres.

PRINCIP: Positionér dig - hvis muligt - som et opspilspunkt i en lomme på den anden side af - og mellem - to modstandere. Fx i Halvrum/Mellemrum. Hvis boldholder er upresset. Det optimale opspilspunkt ligger her, for så vi kan spille forbi modstandere (så høj "packing" som muligt).

PRINCIP: Tilbyd dig (hvis muligt) i vinkel i forhold til boldholder og modstandernes mål/spilretning. Med øje for at åbne en pasningsbane direkte mod målet - altså skråt bag dig. Eller for at kunne modtage bold på fjerneste fod og tage den med dig i spilretning.

Alt er situationsafhængigt.

Tilbyder du dig i lige linje mod boldholderen vil du ofte afskære muligheden for at aflevere til næste linje.

Løber du imod bolden i en vinkel på fx 45 grader væk fra boldholderen, åbner du ofte en pasningsbane mere, da modstanderen vil fjerne sig fra sit punkt i linje med dit løb - altså væk fra centrum.

PRINCIP: Tilbyd dig KUN i lige linje mod boldholder - den direkte vej - hvis du skal hjælpe en presset boldholder af med bolden - altså som bande for at få bolden hen til 3. Mand - "den frie mand".

Samarbejde-zonen

PRINCIP: Vær bevidst om din rolle. Skal du gøre banen "stor"? Løbe i bagrum for at tiltrække opmærksomhed og frigøre mere plads til medspillere i "hjælpe-zonen"? Skal du tænke "restforsvar"?

PRINCIP: Kig dig omkring. Scan banen. Vær orienteret om både medspillere og modstanderes positioner. Forudsig spillets udvikling i forhold til din rolle og position.

Teori: Positionsspillet "rette" positionering mod given forsvarsformation

Mod en specifik modstander følger vi de ovenstående principper bedst muligt - og i forhold til den specifikke situation/opgave.

Positionerne i de frie områder giver flest dilemmaer til modstanderne i forhold til opdækning, og hvis vi flytter bolden hurtigt rundt - med få berøringer - og væk fra pres via trekanten, vil den "frie mand" dukke op

Nu vil vi igen kigge på, hvad der sker, når vi skal til at flytte bolden.

Spillere har justeret sig ift bolden og modstanders positionering.

Alle de ønskede rum er udfyldt, og i "Gensidig hjælpezone" har alle orienteret sig, mens spillere i "Samarbejde-zonen" - længst fra bolden - presser modstandernes interne m2 til det yderste.

På forhånd er de svage lommer hos modstanderne blevet udpeget. Vi ved, hvor vi helst vil have en "Åben Dør".

Nu skal vi have modstanderne til at åbne op.

Som vi kiggede på tidligere vil enhver aktion fra os - pasning, dribling, bevægelse - påvirke modstanderne. En kamp om kontrol.

Alle valg har en konsekvens.

Nu går spillet i gang.

The Playbook: Positionering og udførelse af Fase 1

"Fodbold er et spil der handler om tid og rum (time and space)", udtalte den nuværende (2021) træner i Qatar-klubben All Sadd og tidligere FC Barcelona-spiller Xavi.

De rette afstande samt vinkel til boldholder, medspillere og modstandere åbner flere muligheder i opbygningsspillet.

Men der skal mere til end det.

Når modstanderne er sat i bevægelse med den første pasning eller to, og de "springer" på den, er følgende elementer - udover positioneringen - afgørende for at få succes - altså skabe en "åben dør":

1. Afstande
2. Timing
3. Tempo
4. Kvalitet

1) Afstande

Afstande mellem vores spillere og afstande til deres spillere skal passe til det scenarie, vi gerne vil skabe. Vi vil fx gerne have "Åben Dør" i forrummet.

Og her bliver det igen komplekst - for de rette afstande afhænger af hvordan og hvor, vi vil/kan finde vores "frie mand".

Er afstandene for lange mellem vores spillere A der spiller B, så skal bolden rejse for langt og modstanderne får ekstra tid til at flytte sig.

En tommelfinger-regel er en afstand på 15 meter mellem hver spiller - afhængig af stedet på banen og modstandernes kompakthed m.m.

Er afstande for korte mellem vores spillere kan en enkelt modstander presse begge to på samme tid, hvilket ofte er uønsket. - med mindre det er ønsket for at lokke modstander i pres, så der åbner sig et rum. Men det kræver hurtigt spil, samt det næste punkt på listen.

EKSEMPEL: Mål 8 - opspil mod 4-4-2 / 4-4-1-1 (AC Horsens)

På intet tidspunkt er modstanderne (gule trøjer) i nærheden af bolden. Deres angribere kan ikke komme tæt på os, fordi afstandene mellem vores spillere er for lange til at presse for deres to angribere - og samtidig korte nok til, at bolden ikke er for længe undervejs. Det giver "Åben Dør" til vores højre centerback.

2) Timing

...og indbyrdes forståelse.

Her menes der både med bevægelser samt pasninger.

Ønsket resultat: En spiller skal have tid til at justere sig og vende sig i værstefald, og dermed lukke rummet. Hvis bevægelsen kommer for sent, vil han for eksempel ikke nå at ankomme på sit punkt med rette kroppsposition, når afleveringen falder. Og med modstander i ryggen. Den rette timing i bevægelse og pasning betyder, at man kan modtage bolden retvendt uden at have pres på sig (i et par sekunder).

EKSEMPEL: Mål 18 fra "VB U17 23 Mål":

Klip 18 er et opbyg mod 4-4-2 (OB), hvor der mangler timing i besættelsen af punkter i opspillet. For at skabe overtal på siden af deres angriber, søger vores CM et punkt i Forrum/Halvrum (2,5-opbyg). Men han ankommer ikke til sin position i tide og er derfor knap retvendt ved boldmodtagelse - og dermed presset, da han trækker en modstander med sig. Vores 6'er ankommer også for sent i forhold til at skabe en trekant rundt om deres pressende angriber. Trekanten lykkes akkurat.

Vores CM skulle have startet sin bevægelse til Forrum/Halvrum tidligere.

3) Tempo

Opsillet skal føre til en "åben dør". Men en dør er sjældent åben i mere end et par sekunder. Dette sekund skal man spille sig til via rette tempo i bevægelser (re-positionering) samt pasninger. Flyttes bolden for langsomt, så smækker døren i igen.

EKSEMPEL: Mål 4 mod 4-4-2 (FCK).

Opsillet mod 4-4-2 kræver gode positioner men også tempo i pasningerne. En hurtig spilvending fra højre siderum via vores 6'er og videre mod venstre centerback giver vores venstreback tid på bolden samt et rum at dribble ind i (i halvrum). I opspillet bliver der spillet på 2-3 berøringer og med fart i pasningerne.

4) Kvalitet

At spille sig til ét sekunds tid på bolden kræver, at bolden kan flyttes rundt som tænkt på "tegnebrættet". Det kræver teknisk kvalitet i forhold til eksekvering. Altså gode spillere. Fx en individuel aktion som en dribbling, kreativ løsning eller anden svær teknisk detalje.

EKSEMPEL: Mål 14 mod 4-3-3 (Lyngby)

Vores venstre centerback i udgangsrummet dribler modigt og dygtigt ind i banen (halvrum til midterrum) og passerer førstepresset med sin aktion. Den "Åbne Dør" giver spil i mellemrum.

The Playbook

Nu vil jeg gennemgå de forskellige "opstillinger" mod de forskellige forsvarsformationer. Jeg har brugt inspiration fra begge vedhæftede PDF-filer til at definere det følgende.

Min Playbook mod 4-3-3 / 4-1-4-1: "Firkant"

Mange trænere - tror jeg - vil sige, at når man som forsvarende hold vil lægge pres, så er det lettere at presse med 4-3-3 end med 4-4-2, for på første linje har du tre spillere, der bedre dækker banens bredde. Tre er bedre end fire. Fire spillere i front - fx 4-2-4 vil efterlade næste linje sårbar.

Opsillet mod 4-3-3 afhænger som tidligere forklaret af de interne og eksterne m2, som modstanderne efterlader.

Det kigger vi på om lidt.

Konklusioner fra Fase 1 mod 4-3-3 fra de europæiske topkampe (vedhæftet PDF):

- 4v3 i udgangsrum - backs spilbare i siderum + enlig 6'er i forrum (Leeds, Man City)
- 3v3 + wingbacks lavt (Atalanta, Sporting, Torino)

4-3-3 - Historisk

Brasilien gik fra 4-2-4 i 1958 til 4-3-3 i 1962.

Men det er først i 1970, at Brasiliens 4-3-3 rigtigt bliver anerkendt. I Danmark blev 4-3-3 meget udbredt i 1970'erne, fordi hollænderne og især tyskerne - Bayern München - brugte denne formation.

Men allerede i 1967 kunne man læse om AB, der vandt DM med en hængende venstre wing - altså en variant af 4-2-4.

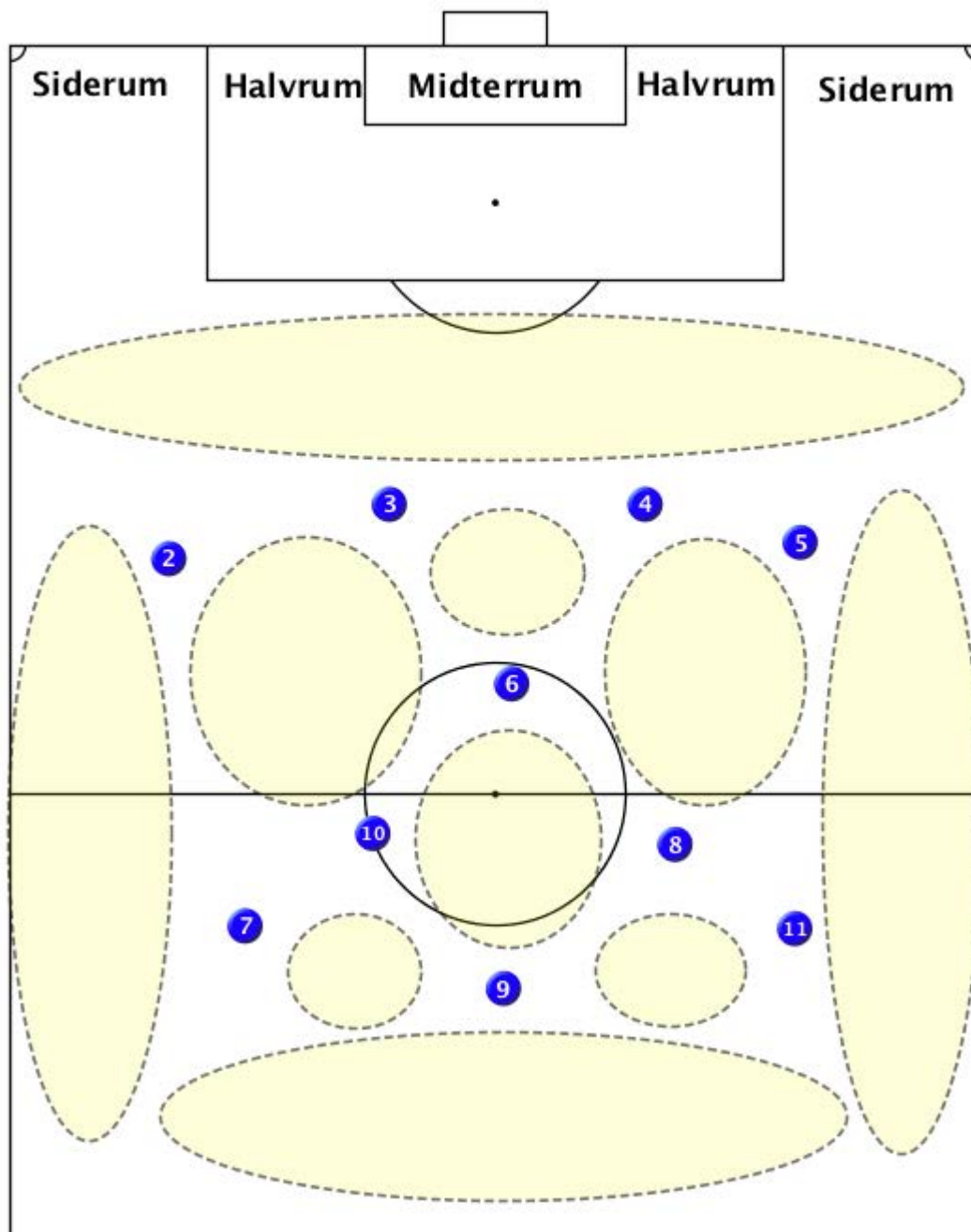
Efter mange år med libero-fyldte 4-3-3'ere, så kom også 4-2-3-1 frem i lyset i midten af 90'erne.

Det var først med Michael Laudrup's Brøndby i 2005, at man så en dansk mester i 4-3-3 som ikke havde libero.

Blå/sort har Fase 1 mod 4-3-3 (hvidt hold)

Generelle principper for positioner og adfærd mod 4-3-3

FIGUR: Således fordeler lommerne sig mod en 4-3-3. Der er 9 lommer, der skal besættes. Backs er nøglespillere i siderum.

Hovedpunkter

- **2v1 opspil i midterrummets udgangsrum** (centralt) - Rundt om deres 9'er med hjælp fra vores 6'er i forrum
- **6'er i forrum** - mellem deres 8'ere. På bagsinden (men spilbar) af deres angriber og på indersiden af deres wings. Denne position skal "trække" i både de tre forsvarende angribere - hvilket fx kan give plads i siderum samt kræve opmærksomhed fra deres

to centrale midtbanespillere (8ere). Det skaber rum andre steder - fx i mellemrum. Kan VI få en "Åben Dør" i forrum, er det optimalt.

- **Centerbacks skal blive i halvrum** - Bringes bolden frem ved et oppres, skal det ske i halvrum (kun ved nød i siderum) fordi...:
 - Man bevarer pasningsvinkel til nærmeste siderum (vores brede punkt)
 - Man optimerer chancen (bedre vinkel) for pasning frem til halvrum/mellemrum (i samme side)
 - Man muliggør indspil centralt (forrum og 9er) - kortere afstand. Bedre vinkel.
 - Man gør diagonalen til modsatte siderum samt bagrum mulig - ikke for stor afstand.
- **Backs** - Skal være spilbare, når centerbacks har bolden - dvs opbyg med 4v3 i udgangsrum er aktuelt.
- **Halvrum/mellemrum** - Skal altid besættes. På begge sider af deres enlige 6'er.
- **Bredde** - Altid. I begge sider.
- **Linje 4 (sidste linje)** - Der skal altid være spillere på sidste linje for at øge de interne m2 i formationen. Spillere på sidste linje skal blandt andet true med at løbe i bagrum.

Løsning 1: 4v3 i udgangsrum + enlig 6'er

- 4-3-3 med backs i udgangsrum, hvis modstander presser indefra og ud
- 6'er - I Forrum/Midterum - skal arbejde rundt om deres 9'er
- 8'ere i halvrum/mellemrum
- Wings bredt
- 9'er centralt på linje 4
- "Åben Dør" kan skabes på flere måder
 - til centerback i halvrum ved 2v1-spillet centralt
 - til backs i siderum efter 2v1 i halvrum og siderum mod deres wing.
 - Udenom deres formation via backs, frem til wing - aflæg til 8'er

Løsning 2: "Firkant"

Med denne løsning ønsker vi at tiltrække pres fra modstandernes centrale midtbanespillere (8'ere) for at åbne muligheder op for spil til næste linje (linje 3) - mellemrummet. Vi har to 10'ere omkring deres enlige 6'er.

Positionerne bliver derfor:

- To centerbacks og To 6'ere
- To 10'ere - Udgangspunkt i halvrum men kan falde ind i midterum med rette timing
- To angribere (9'ere) - Skal ligge mellem centerback og back

4-3-3 - Kantpres (4-3-1-2)

Mange hold har brugt 4-3-3 formationen og presset "udefra og ind" (kantpres) med de brede angribere og brugt 9'eren til at afskærme "forrummet" - altså modstandernes 6'er.

På den måde bliver 4-3-3 til en slags 4-3-1-2 med bredtstående angribere.

Mod denne pres-teknik er "firkanten" et passende modtræk, så VI er 2v1 i Forrum/Midterrum.

Ved at besætte halvrum/forrum i begge sider, danner man en trekant rundt om modstandernes "kant-presser".

Samtidig tømmes midtersporet, hvilket skal besættes på en dynamisk måde. Vores to 10'ere falder ind i rummet.

God løsning findes i siderum, hvor vores brede punkter vil stå frie.

Bedre løsning med høj "packing" er i halvrum/mellemrum, hvor vores 9'er og 10'er kan modtage bold, hvorved vi spiller forbi fem modstandere.

Lægger de en 8'er op på vores anden 6'er, kan vi lægge en tredje 6'er, så vi er 3v2 i Forrum. En i hver halvrum og en i midterum.

Min Playbook mod 4-2-3-1 (4-4-1-1)

4-2-3-1 er en offensiv version af 4-4-1-1, hvor de to wings ligger længere fremme.

Kendetegn:

- To 6'ere
- Én 10'er
- To wings (ofte indadvendte wings - højrebenet til venstre og omvendt)

Konklusioner fra Fase 1 mod 4-2-3-1 fra de europæiske topkampe (vedhæftet PDF):

- 3v1 i Udgangsrums og Forrum med to rundt om deres 10'er (Man City, D. Kiev, Inter)
- 2v1 i udgangsrums - backs middelhøje (PSG)

4-2-3-1 - Historisk

Formationen er en variation af 4-4-2, hvor de to centrale midtbanespillere får lidt mere støtte. Kilder mener, at formationen først blev brugt i Spanien⁷, og krediteres "Pep" Guardiolas assistent i Manchester City, Juan Manuel "The Brain from Spain" Lillo.

"It was the most symmetrical way I could find of playing with four forwards. One of the great advantages is that having the forwards high allows you to play the midfield high and the defence high, so everybody benefits. But you have to have the right players. They have to be very, very mobile and they have to be able to play when they get the ball. You have to remember that they're pressuring to play, not playing to pressure", har den spanske træner udtalt sig om "opfindelsen".

Gennembruddet for 4-2-3-1 kom i 2000, hvor Deportivo La Coruna blev spanske mestre med netop denne formation, og i Danmark vandt FCN guld i 2012 med noget lignende.

Formationen 4-2-3-1 nævnes i 2021 som den mest brugte formation i de fem største ligaer⁸ - blandt andet af Man City, Man United og AC Milan.

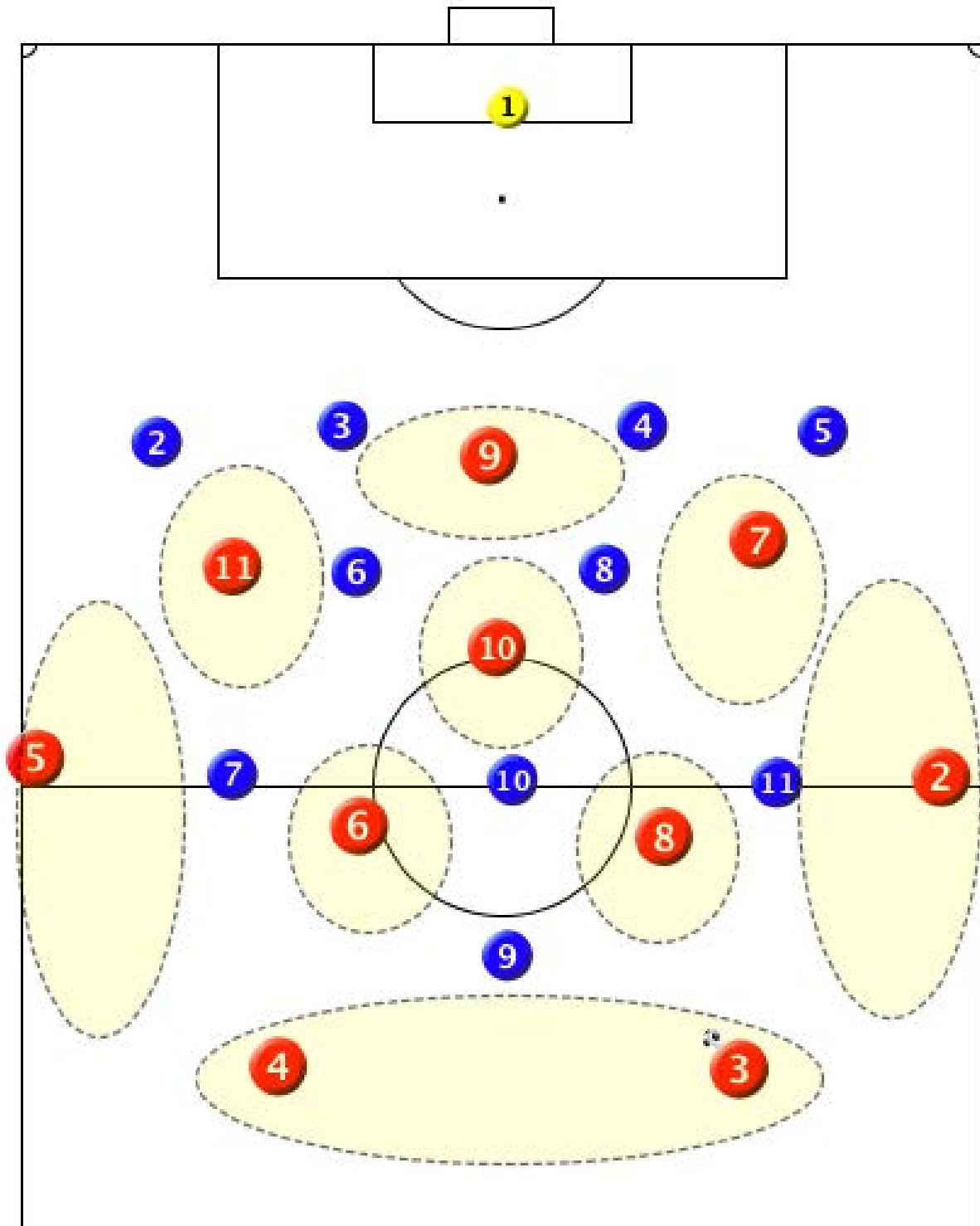
Generelle principper for positioner og adfærd mod 4-2-3-1

- **2v1 opspil i udgangsrums mod enlig angriber**
- **Centerbacks skal blive i halvrum** - Bringes bolden frem ved et oppres, skal det ske i halvrum (aldrig siderum) fordi...:
 - Man bevarer vinklen til nærmeste siderum,
 - Man optimerer chancen for pasning til halvrum/mellemrum (i samme side)

⁷ <https://www.sportskeeda.com/football/the-evolution-of-the-4-2-3-1-formation>

⁸ "Why the 4-2-3-1 Is the Most Used Formation in Modern Football | 4231 Tactics Explained"

- Man muliggør indspil centralt (forrum og 9er) - kortere afstand. Bedre vinkel.
- Man gør diagonalen til modsatte siderum samt bagrum mulig - ikke for stor afstand.

- **To 6'ere i forrum/midterrum** - På indersiden af deres wings. Rundt om deres 10'er. Disse position skal "trække" i både deres 9er samt de tre forsvarende angribere bag ham - hvilket fx kan give plads i siderum samt kræve opmærksomhed fra deres to

centrale midtbanespillere (6ere). Det skaber rum andre steder - fx i mellemrum. Kan VI få en "Åben Dør" i forrum, er det optimalt.

- **Halvrum/mellemrum** - Skal altid besættes. På begge sider af deres to 6'ere. Samt også i mellem dem.
- **Bredde** - Altid. I begge sider.
- **Linje 4 (sidste linje)** - Der skal altid være spillere på sidste linje for at øge de interne m² i formationen. Spillere på sidste linje skal blandt andet true med at løbe i bagrum.

Min Playbook mod 4-4-2

4-4-2 - Definition af formation (forsvarende hold):

- Tre forsvarskæder
- Flad midtbane med fire spillere
- To angribere på linje

Denne grundopstilling af 4-4-2 kan komme forskelligt til udtryk - specielt i forhold det taktiske og for eksempel pres-triggers - men også hvad angår de individuelle kompetencer (strukturer) som de forskellige spillere har. Førstepres kan komme fra 9'er, 8'er og "wing".

Konklusioner fra Fase 1 mod 4-4-2 fra de europæiske topkampe (vedhæftet PDF):

- Udgangsrum 3v2 (eller 2,5) og Forrum med én 6'er (Bayern, Atletico, Liverpool, Barca)
- Chelsea bliver i formation (3-4-2-1) med tre centerbacks og to 6'ere.

4-4-2 - Historisk:

Formationen med 4 midtbanespillere på linje er en udvikling fra 4-2-4, som Brasilien gjorde populær efter VM 1958. Næste skridt for brasilianerne - og alle andre - var 4-3-3 i 1970, selvom nogle ville mene, at England vandt VM i 1966 med en slags 4-4-2.

4-3-3 blev til 4-2-4 med en tilbagetrasket angriber (og libero/sweeper bagude).

4-4-2 fik debut i Danmark i 1966, da landsholdet tabte 0-6 i Ungarn.

"På den baggrund faldt vores 4-4-2 opstilling – som i og for sig var ganske fornuftigt udtænkt – fuldstændig sammen", skrev Knud Lundberg i en klumme efter udklasseringen - for danskerne havde angrebet med for mange spillere på samme tid.

Det engelske landshold brugte 4-4-2 ved EM i 1968, men det var først i 1970, at man begyndte at se flere hold i den danske turnering forsvare i denne formation

Det blev set som værende en meget defensiv opstilling tilbage i 1970'erne.

I 1972 kritiserede VB-angriberen Jørgen Markussen den danske landstræner efter 0-1 nederlaget til Vesttyskland:

"Jeg kan ikke honorere de krav, som Rudi Strittich stiller til mig som ensom angriber i et defensivt 4-4-2 system, hvor midtbanen aldrig understøtter angrebet", lød det fra angriberen om den danske taktik.

Den første danske mester med 4-4-2 (og libero) var Lyngby BK i 1983, men det var Brøndby IF der nogle få år senere gjorde formationen populær.

Først i starten af 1980'erne forsvarede man uden libero i 4-4-2. "4-4-2 - the English way".

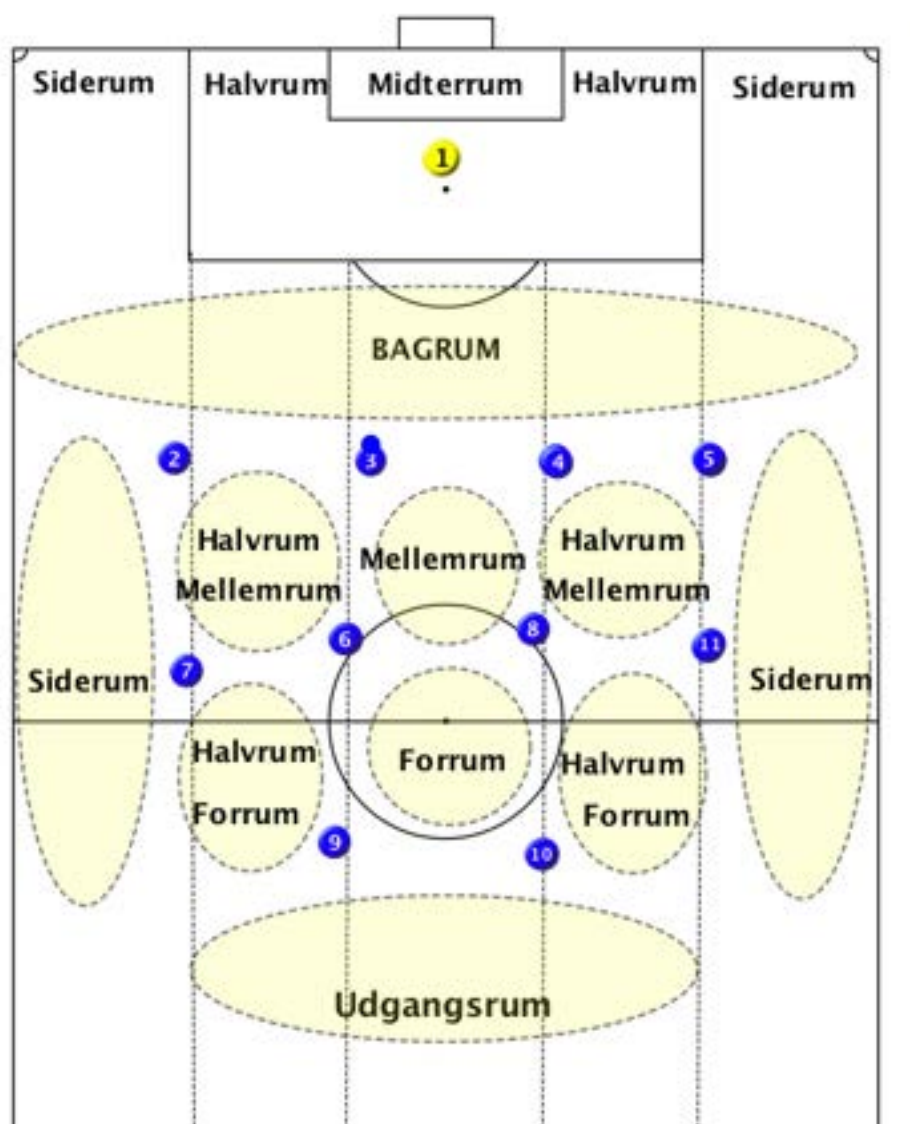
I 2014 var det den mest brugte formation blandt serietrænere i Danmark⁹.

Generelle principper for positioner og adfærd mod 4-4-2

Svaghederne ved 4-4-2-formationen findes - udover de eksterne m2 - i lommerne, som opstår mellem de enkelte spillere i kæderne.

Når man angriber en 4-4-2, skal disse lommer besættes. Gerne dynamisk via rotationer men det er ikke nødvendigt, hvis bolden ellers flyttes hurtigt nok.

På Figuren (se nedenfor) er lommerne i en 4-4-2 fremhævet.

(Figur: Lommerne i en 4-4-2)

⁹ <http://infolink2003.elbo.dk/dbujylland/Dokumenter/doc/12034.pdf>

Det giver i alt 9 lommer (eller rum), vi kan besætte.

Den svageste lomme INDE i formationen er ofte halvrum/mellemrum.

Og den svageste lomme på forsiden af formationen er (ofte) halvrum/forrum.

Her kan det forsvarende holds angribere (9), central midtbane (6) samt også kantspiller (7) komme i tvivl om, hvem der skal "lukke døren", og det kan skabe "et sekund" til en "Åben dør" for OS.

- **Ydre centerbacks skal blive i halvrum** - Bringes bolden frem ved et oppres, skal det ske i halvrum fordi...:
 - Man bevarer vinklen til nærmeste siderum,
 - Man optimerer chancen for pasning til halvrum/mellemrum (i samme side)
 - Man muliggør indspil centralt (forrum og 9er) - kortere afstand. Bedre vinkel.
 - Man gør diagonalen til modsatte siderum samt bagrum mulig - ikke for stor afstand.
- **6'er i forrum/midterum** - Denne position skal "trække" i både de to forsvarende angribere samt kræve opmærksomhed fra deres to centrale midtbanespillere. Det skaber rum andre steder. Kan VI få en "Åben Dør" i dette rum, er det optimalt.
- **Halvrum/mellemrum** - Skal altid besættes
- **Bredde** - Altid. I begge sider.
- **Linje 4 (sidste linje)** - Der skal altid være spillere på sidste linje for at øge de interne m2 i formationen. Spillere på sidste linje skal blandt andet true med at løbe i bagrum.

Løsning 1: 3v2 i udgangsrum

Den løsning de fleste hold bruger i Fase mod 4-4-2 - se fx vedhæftede liste over Fase 1 fra internationale kampe - er, at være +1 spiller i udgangsrummet - altså 3v2.

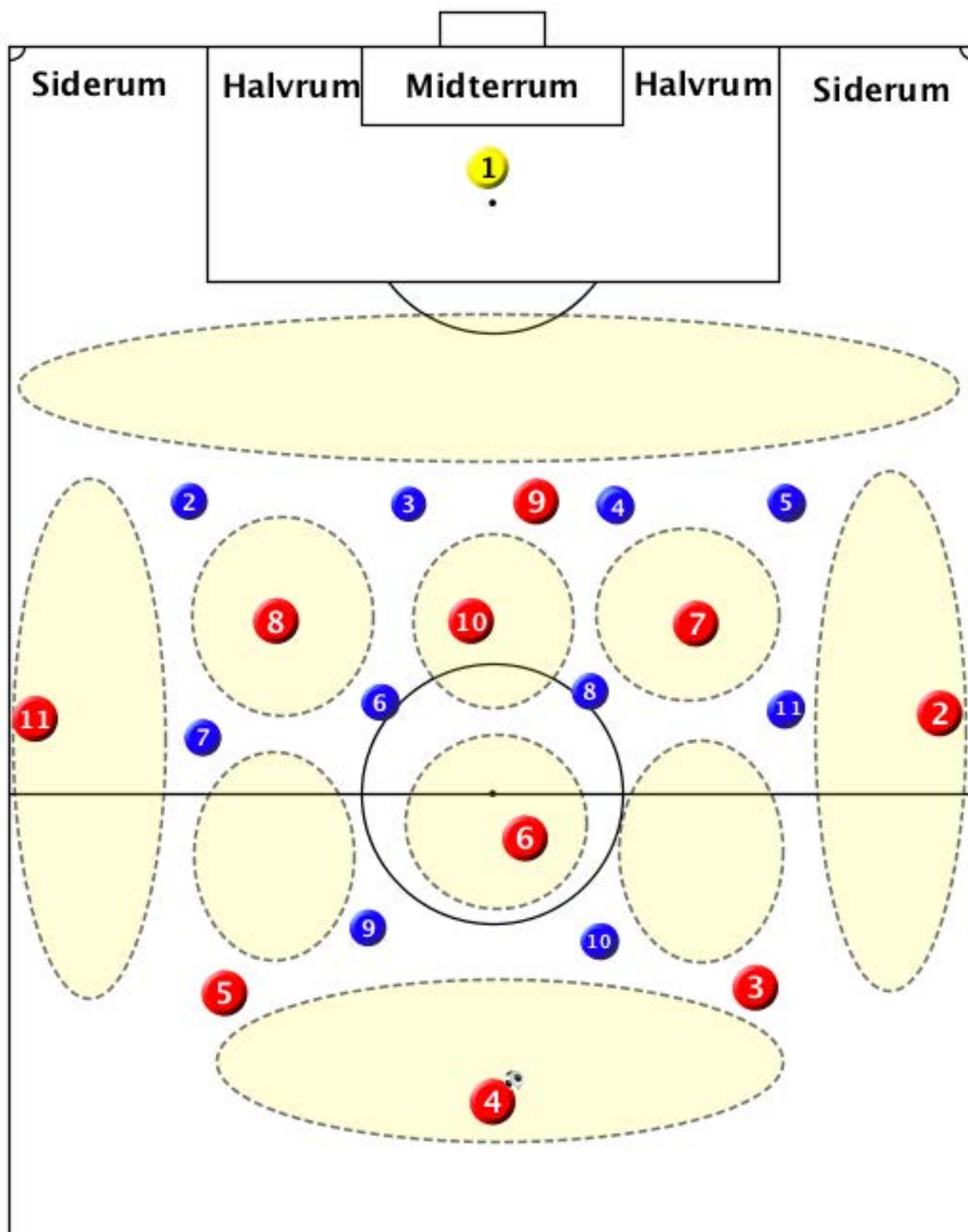
Det løses nemt, hvis man stiller op med tre centerbacks, men de fleste hold bruger en central midtbane-spiller til at løbe ned på siden eller i mellem centerbacks'ne, ligesom man også ser hold bygge skævt op med back ved siden af de to centerbacks.

Med 3v2 skal man løse Fase 1 ved at kunne spille sig til en "åben dør" i halvrum - på siden af de to angribere.

Det vigtigste her er, at man ikke bygger fladt op med de tre, men at den yderste af de tre placerer sig højere i banen og modtager bold i fremdrift på siden af de to forsvarende angribere.

Løsning 2: 2,5-opsil

Denne løsning er en mere dynamisk version af "Løsning 1", for her falder den centrale midtbanespiller ud i halvrum/forrum med rette timing- mens bolden er undervejs fra modsatte side, så han kan modtage bolden med front mod modstandernes mål.

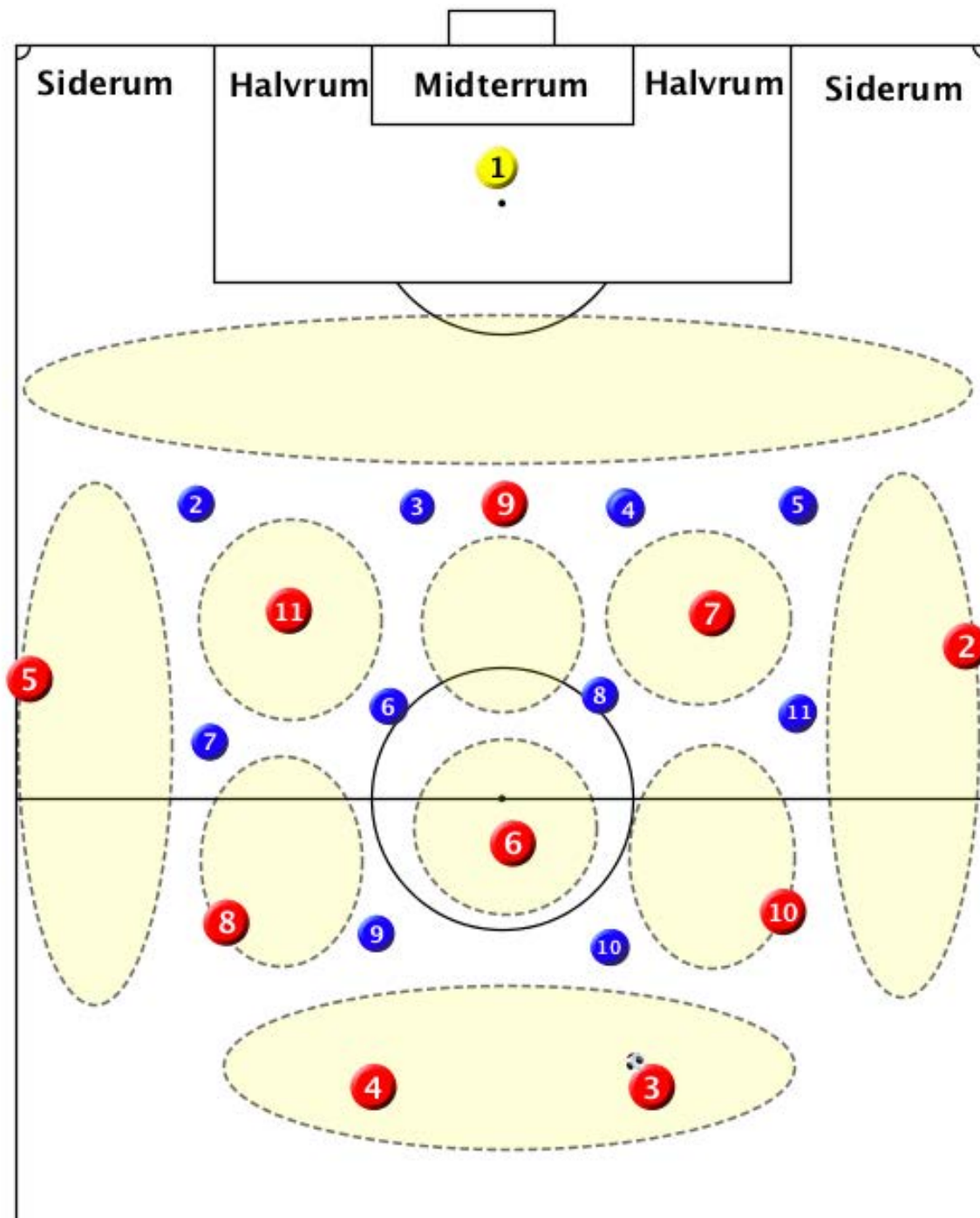

(Figur: Løsning 1 med 3v2 i Fase 1 mod 4-4-2)

Løsning 3: "Cirklen" - 2v2 i udgangsrum + 2 i Halvrum/Forrum

En udvidet version af Løsning 2.

For maksimalt at udnytte det svage punkt i halvrum/forrum ved 4-4-2, er en opbygning i en slags 2-3-5 fordelagtig (med tre 6'ere).

På denne måde er VI på en måde +2 i udgangsrummet, og det skulle let skabe en "åben dør" på siden af de to angribere.

Jeg kalder opbygningen for "Cirklen", men man kan også kalde den for "dobbelt 2,5".

Med "Cirklen" har vi på en måde spillere stående rundt om 4-4-2'en og kun én spiller centralt - vores 6'er.

Efter "Åben dør" er der løsning bredt i siderum - også i modsatte siderum via en diagonalbold - samt i forrum, mellemrum og bagrum.

Eksempler mod 4-4-2 fra VB U17 2019/2020:

Klip/Billede 5: **Løsning 3** giver "Åben Dør" i forrum/halvrum (til højre)

Klip/Billede 6: **Løsning 3** giver "Åben Dør" i venstre forrum/halvrum. Spilvending modsat til identisk position.

Klip/Billede 8: Kombineret **Løsning 1** (3v2) + **Løsning 3** ("Cirkel"). Med udgang i 3-4-3. Position i højre halvrum/forrum (på siden af deres angriber) skaber "Åben Dør" centralt mellem deres to angribere.

Klip/Billede 12: Kombineret **Løsning 1** (3v2) + **Løsning 3** ("Cirkel"). Første spilvending efter CM på siden. Næste spilvending via GK åbner op for indspil til Forrum/Midterum (6'er). "Åben Dør".

Klip/Billede 16: Dårlig version af **Løsning 3**. Med tre 6'ere centralt får vi "Åben Dør" efter spil på for små områder. Individuel kvalitet

Klip/Billede 17: **Løsning 2**. "Åben Dør" på siden af deres to angribere - dog i siderum.

Eksempler på opspil mod 4-4-2

Løsning 3: Kroatien i "cirkel" mod Danmark ved VM 2018 - Midtbanespillere i halvrum.

Atalanta Calcio (3-4-1-2 / 3-4-2-1) - bygger op i "Cirklen" mod 4-4-2, og får overtal i bagspil og forrum, fordi de centrale midtbanespillere (CM) falder ned i bagkæden - eller ud på siden.

Eksempel på løsning til "Åben Dør" med "2,5-opspil": Hvidt hold har 6'er i forrum-halvrum mod 4-4-2 - Pasningssekvens: CB til 8 til 6 = Åben Dør (FC Helsingør - HB Køge)

Min "Playbook" mod 3-5-2

Med VB U17 har vi ikke mødt et 3-5-2-hold, så jeg har ikke selv personlig erfaring (udover fra spillerkarriere fra mange år tilbage) med at have opbygningspil mod denne formation, men her kan jeg tage udgangspunkt i, at VB U17 selv i sæsonen 2021/2022 har brugt denne formation, og dermed kan jeg udlede, hvad VI havde svært ved at håndtere i modstandernes Fase 1.

Svaghederne ved 3-5-2-formationen findes især på siderne, hvor wingbacken kan overloades men også i lommerne, som opstår mellem de enkelte spillere i kæderne.

Her tænker jeg Forrum/midterum samt Halvrum/Mellemrum.

Når man angriber en 3-5-2, skal disse lommer besættes. Og søges.

Ved at have to brede punkter - en wing der står højt og en back der står lavt, stiller man wingbacken et problem, som hurtigt kan skabe en "Åben Dør" - men i siderum. Med disse to brede punkter får man modstandernes 3-5-2 i bevægelse.

Kan man også finde sin 6'er bag modstandernes angribere, så han får en "Åben Dør", så har man opnået meget.

Spilvendinger er en anden vigtig strategi.

Konklusioner fra Fase 1 mod 3-5-2 fra de europæiske topkampe (vedhæftet PDF):

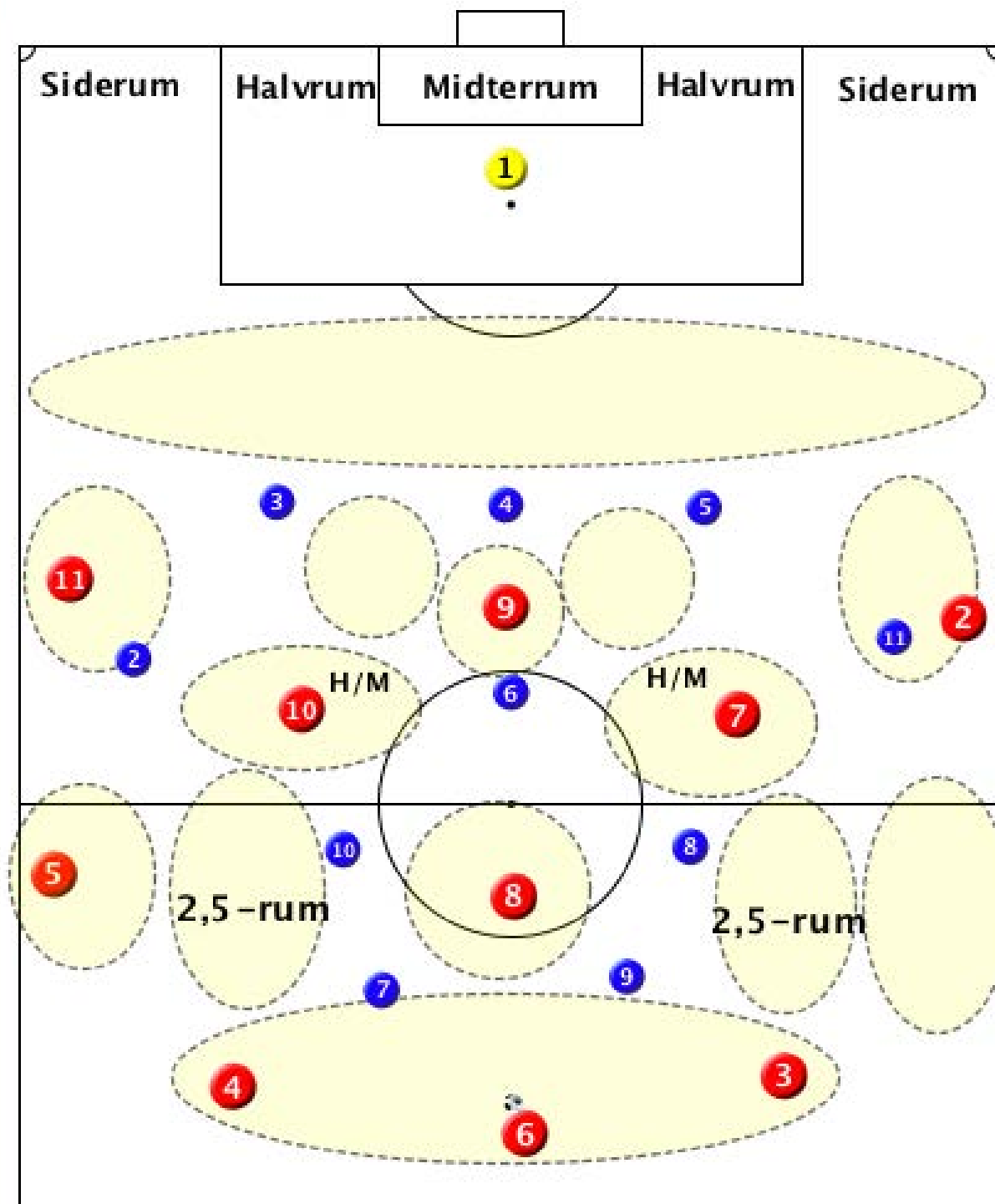
- De fleste hold bygger op med 3v2 i udgangsrum samt 6'er i forrum
- Liverpool bruger både 2,5, 3 og 4 i bagspil
- Real Madrid laver lavt overload med "Cirkel"

Generelle principper for positioner og adfærd mod 3-5-2

- **3v2 i udgangsrum eller 2,5-opspil eller 4-3-3 med dobbelt-bredde på siderne**
- **Ydre centerbacks skal blive i halvrum** - Bringer kun bolden frem i halvrum fordi...:
 - Man bevarer vinklen til nærmeste siderum (afstande),
 - Man optimerer chancen for pasning til halvrum/mellemrum (i samme side)
 - Man muliggør indspil centralt (forrum og 9er) - kortere afstand. Bedre vinkel.
 - Man gør diagonalen til modsatte siderum samt bagrum mulig - ikke for stor afstand.
- **6'er i forrum/midterum** - Denne position skal "trække" i både de to forsvarende angribere samt kræve opmærksomhed fra deres to centrale midtbanespillere (8'ere). Det skaber rum andre steder. Kan VI få en "Åben Dør" i dette rum, er det optimalt.
- **Halvrum/mellemrum** - Skal altid besættes
- **Bredde** - Altid. I begge sider.
- **Linje 4 (sidste linje)** - Samarbejde-zonen. Der skal altid være spillere på sidste linje for at øge de interne m2 i formationen - ved at tvinge forsvarsspillere til at "falde". Spillere på sidste linje skal blandt andet true med at løbe i bagrum.

Løsning 1: Fase 1 med 3v2 i udgangsrum

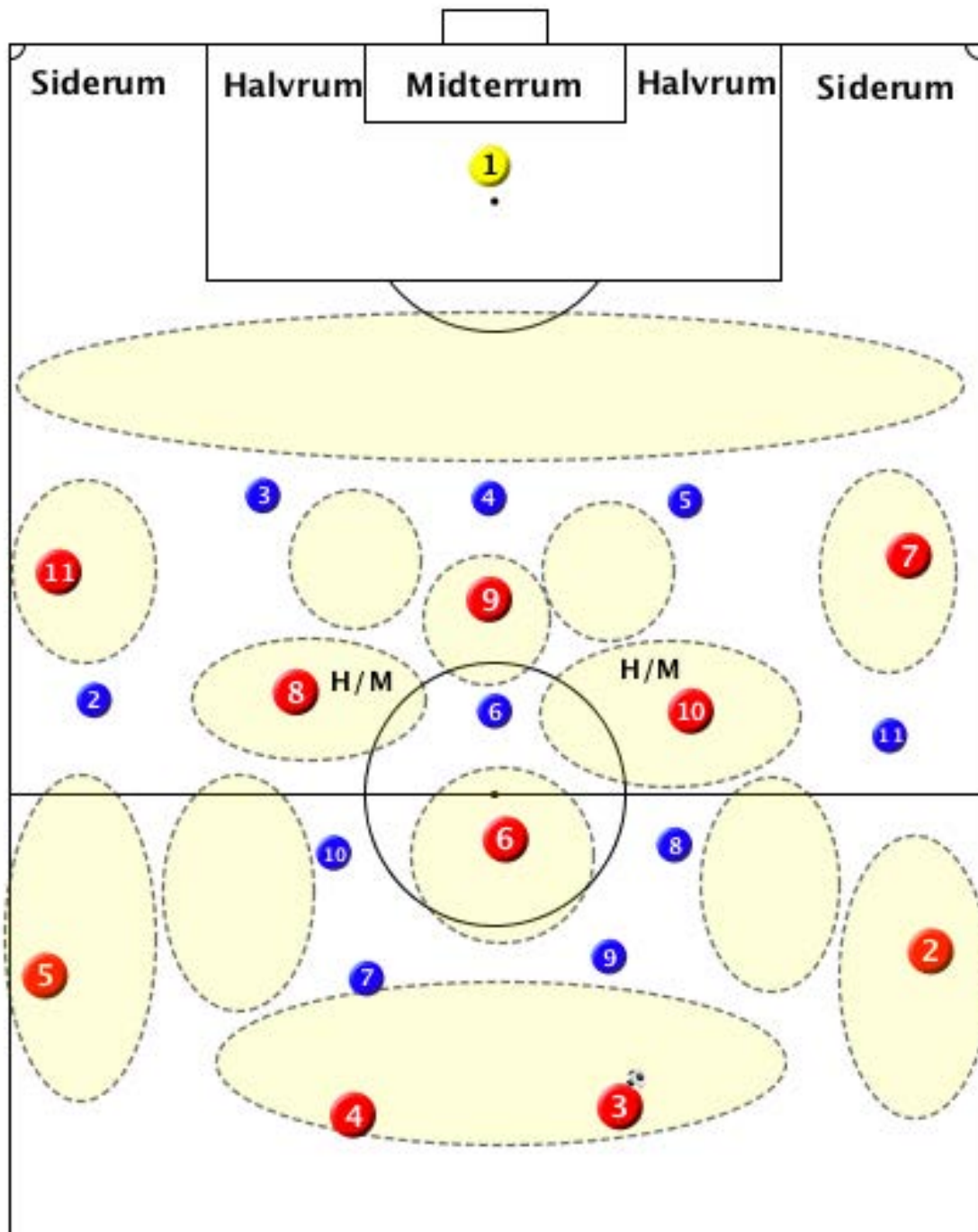
- 3v2 i udgangsrum
- Forrum med 6'er mellem deres to 8'ere
- Positioner Højt og bredt i begge sider + Halvrum/mellemrum

(Figur: Løsning 1 mod 3-5-2 med 3v2 i udgangsrum og 6'er mellem deres 8'ere)

Løsning 2: 4-3-3 med overtal på siden

- 4v2 i udgangsrum med backs lavt
- Forrum med 6'er
- Positioner Højt og bredt i begge sider (skal tvinge deres wingbacks tilbage)
- Positioner i Halvrum/mellemrum

(Løsning 2 mod 3-5-2 med 4-3-3-opbyg og wings højt i siderum)

Min "Playbook" mod 3-4-3

3-4-3 kan blive til 5-4-1, når man forsvaret, hvis wings går langt nok tilbage.

En klassisk 3-4-3 har sin store svaghed med kun to centrale midtbanespillere, der kan komme til at skulle dække både Forrum og Mellemrum. Hvis ikke wings hjælper.

Flere hold bruger derfor 9'eren til at hjælpe til centralt, så 3-4-3 bliver til 3-4-1-2 med bredtstående angribere (Der ofte presser udefra og ind).

Svagheden ligger dog stadig centralt og i halvrum, hvor man som angribende hold vil søge at skabe en 4v2 eller 4v3 (hvis deres 9'er falder ned) situation.

Dernæste vil 3-4-3 også have samme svaghed som alle forsvarsformationer med 3 i bagkæden - nemlig højt og bredt, hvor den klassiske wing ville stå med kridt på støvlerne, som man sagde.

Konklusioner fra Fase 1 mod 3-4-3 fra de europæiske topkampe (vedhæftet PDF):

- 2v1 centralt omkring 9'er + én 6'er + Back(s) spilbare lavt (Leipzig, Barca, Ajax)

3-4-3 - Historisk

I helt gamle dage opstod WM-formationen, da offside-reglen blev ændret i 1925. Det var et markeringsystem, der kunne omskrives til en 3-2-2-3 med to halfbacks og to innerwings. Altså ikke helt en 3-4-3.

Ajax skal være den klub der skal krediteres for at være de første til at bruge 3-4-3-formationen - i 1990'erne, og Morten Olsen brugte denne formation i sin første landskamp som cheftræner i 2000. Men det var en diamant på midtbanen med en 6'er, to 8'ere samt en 10'er.

Faldt 6'eren ned i bagkæden, så var det en 4-2-3-1.

En internetkilde mener, at formationen opstod i Spanien og Italien i sidst 80'erne/start 90'erne¹⁰, og især Johan Cruyffs FC Barcelona blev kendt for denne opstilling¹¹.

I 2017 blev 3-4-3 blåstemplet, da Antonio Contes Chelsea vandt det engelske mesterskab, selvom det måske mere lignede 3-4-2-1, når de forsvarede.

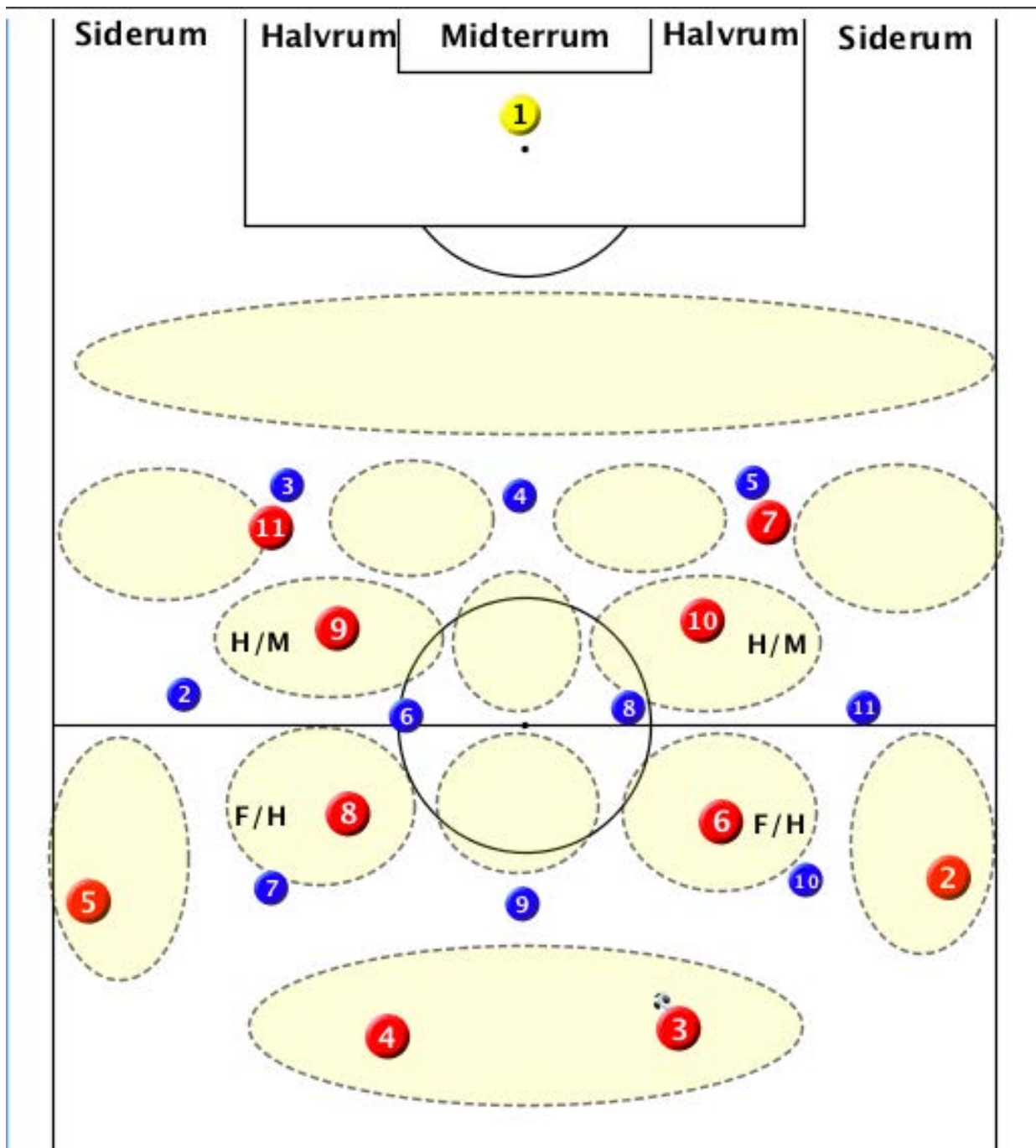
I Danmark blev AaB danske mestre i 1995 med 3-4-3 - med inspiration fra mødet året før med det spanske storhold Deportivo La Coruna.

Løsning 1: 4-2-2-2 med brede angribere

- To 6'ere omkring deres 9'er
- To 10'ere i halvrum/mellemrum - på siden af deres to CM'ere
- To 9'ere bredt (også gerne mere bredt end på nedenstående Figur)
- 11+9 og 7+10 skal arbejde med modsatrettede bevægelser.

¹⁰ <https://breakingthelines.com/tactical-analysis/the-evolution-of-the-3-4-3-formation/>

¹¹ <https://www.coachesvoice.com/johan-cruyff-barcelona-coach-tactics-pep-guardiola/>

(Løsning 1 mod 3-4-3 med overtal 4v2 omkring deres to CM'ere)

Fase 1 til 2 til 3

Så nu kender vi vores opstillinger mod en given formation.

Hvordan får vi så "Åben Dør"?

Det afhænger næsten udelukkende om de førnævnte interne og eksterne m2, som vores modstander efterlader.

Hvilke lommer og rum dækker de mindst godt?

Vi gentager lige de forskellige løsninger at komme forbi modstandernes formation med:

1. fladt rundt om modstandernes formation (pasninger eller driblinger)
2. fladt igennem formationen (pasninger eller driblinger)
3. Over formationen til mellemrum (chip)
4. Over formationen til bagrum
5. Over (diagonalt) til siderum
6. Mix af ovenstående måder

Giver modstanderne plads i siderum er det logisk at vælge løsning 1 - rundt om dem.

MØNSTER: CB til WB eller B og videre frem i halvrum eller bagrum.

Løsning 1 skete for VB U17 i Mål 1 og 15.

Mangler modstanderne kompakthed, og der er mange INTERNE m2 at arbejde i, så kommer løsning 2 i spil og vores 6'ere og 10'ere skal gøre sig spilbare. Et indspil centralt i forrum kan få modstanderne til at "springe", hvilket åbner rum i mellemrum og siderum.

MØNSTER: CB til 6 som vender med bold eller lægger af til CB, så vi hurtigt kan spille rundt om den "springende modstander" og ind i det frie rum.

Løsning 2 (eller lignende opspil) skete for VB U17. Se Mål 12, 14 og 16.

Løsning 3 kræver, at modstanderne efterlader stort mellemrum. Eller kan også være en videre løsning fra ovenstående sekvens mellem CB og 6.

VB U17 scorede ikke fra denne løsning trods flere opspil på denne måde.

Står modstanderne højt og kompakt - altså med få interne m2, er det oplagt at udnytte bagrummet ved en Åben Dør.

Løsning 4 skete for VB U17 mod flere modstandere. Se Mål 2, 6 og 11.

Bruger modstanderne stor sideforskydning i zoneforsvaret, eller har vi en fordel med wingbacks i siderum, kan en diagonal til modsatte siderum være oplagt - især mod en modstander med fire spillere i bagkæde - fx 4-4-2 og 4-3-3.

Løsning 5 skete for VB U17 i flere tilfælde. Se fx Mål 5 og 8.

Ellers åbner et godt positionsspil op for flere løsninger på samme tid, og man skal være klar til at udnytte de muligheder, der opstår. Spilles ind centralt vil modstanderne trække sig sammen og efterlade plads i siderum. Og modsat: Spiller vi bredt og derefter vender spil kan man efter spilvendingen finde plads centralt. Et godt mix.

Løsning 6 brugte VB U17 også i flere tilfælde. Se fx Mål 4 og 23.

Hvor Fase 1 kan være en "justerings-fase" med små ændringer - en mere skakpræget fase - så giver den "Åbne Dør" altså muligheder for længere spil og flere løb.

Fra fokus på forrum med overgang til spil i mellemrum og trussel i bagrum.

Statisk fase bringer modstander i pres - de "springer" - og ud af position.

I Fase 2 skal vi danne trekanter og romber i de åbne rum længere fremme og bruge boldbesiddelsen (Fase 2) til at udspille modstanderen og sende os i Fase 3. Men man behøver ikke at have gennembrud i samme side, som man har "Åben Dør" - ja nærmere tværtimod.

Spilvendinger - gerne med mange pasninger - øger chancen for, at vi skaber overtal. Men det er en anden historie.

Databehandling: VB U17 - 23 Mål scoret i Efteråret 2020 i "Åbent spil"

Se vedhæftet videopræsentation samt PDF-oversigt af de 23 mål fra Fase 1. (OBS Målene vises i omvendt kronologisk rækkefølge - altså de seneste først).

METODE: Af de 23 mål som VB U17 scorede i "Åbent Spil" i udvalgte sæson, er der flere af målene, som ligger lige på grænsen til at være en omstilling (DE/VI), men jeg har vurderet, at modstanderne var nok i balance til at kunne afværge situationen.

Enkelte mål kommer også fra indkast samt et hurtigt taget frispark. Igen har jeg vurderet, at modstander var i tilpas balance til at forhindre gennembrud.

Ved nogle af målene har jeg fastsat den "Åbne Dør" til et øjeblik, hvor vi ikke har passeret deres førstepres, men jeg definerer en upresset position højt på banen eller på siden af deres pres som værende "åben" og meget gunstig for et spil fremad.

Konklusioner:

- **STATISTIK på de 23 mål:** 13 af målene blev scoret mod 4-4-2 - eller lignende formationer med to 6'ere som 4-4-1-1 og 4-2-3-1, og resten - dvs 10 - blev scoret mod 4-3-3. VB U17 mødte ikke en 3-back-kæde. Jeg føler selv, at en passiv 4-4-2 er "nemmere" at bryde ned.
- **Positioner:** Har vi Bredde, dybde, spillere mellem linjerne, så øger det afstande mellem modstandere
- Fase 1 med lavt overtal fx 2-3-5 mod 4-4-2 giver plads i Forrum/Halvrum
- Fase 1 med ligetal (fx 3v3) i bagspil giver spil til siderum eller kræver dribling
- Lavt overtal med +2 i Fase 1 kan godt føre til Fase 3 med mål
- Tidede spilvendinger + diagonaler giver "Åben Dør" - Det kræver at de fjerneste spillere holder position
- **HYPOTESE om opspil med "stort" overtal lavt i Fase 1:** Ved flere af målene bruger vi et større overtal lavt end +1 i udgangsrum og forrum. Især mod 4-4-2, hvor vores 2-3-5-formation i princippet er en +3-situation. Fordelen ved det store overtal lavt i Fase 1 er, at man hurtigt kan finde en "Åben dør". Ulempen er, at boldholderen har færre spillere foran sig, men man kan alligevel godt skabe en 2v2 eller 3v3 - trods et generelt undertal på tværs af linje 3 og 4. Er vi syv spillere lavt - så er der kun tre spillere fremme. Alligevel siger min cost/benefit-analyse, at centrale midtbanespillere gerne må "falde ned" mellem forsvarsspillere eller ud i halvrummet i opspillet, da vi kan skabe en nem "Åben Dør" og sendt modstanderne i bevægelse. Herfra kan vi

søge dybt med det samme eller via flere afleveringer få bragt vores lave overtal frem på banen.

Inspiration til Fase 1 på Pro-modulerne

På de forskellige moduler under Pro-træneruddannelsen har vi fået inspiration fra flere trænere og specialister om Fase 1 og andre beslægtede områder.

Her er et udpluk af de bedste indspark.

Jannick Breuning og Hjalte Nørregaard (FCK U19) på Modul 6

På modul 6 var det interessant at se, hvordan FCK's U19 havde arbejdet med en specifik løsning i Fase 1 mod FCN's førstepres med tre spillere.

Analytiker Jannick Breuning havde klip med fra træning, hvor vi så øvelsen "6v6 +2", der simulerede den situation, spillerne ville stå i, når FCK skulle bygge spillet op i udgangsrum og mødte kantpres fra modstanderen (4-3-1-2).

Skulle backs ind i banen eller ned på linje med stoppere? Og hvordan var samspillet med de centrale midtbanespillere?

Fin inspiration.

Roberto Martinez - Taktiske trends

Modul 8 havde et interessant oplæg fra Belgiens landstræner Roberto Martinez (RM).

Han gav en opsummering af de taktiske trends han så, og kaldte Bayern München for "The best team in Europe". Længste sekvens af sejre.

Taktisk trend var "Tactical flexibility". Rotationer og flere formationer.

RM talte om taktiske risici med bolden.

Mange hold spillede bolden konstruktivt ud fra bagspil og det var en "risk and reward"-ting.

Der var gevinster til de modige, og Belgien ønskede at "play through the line of pressure".

Men der var en vigtig sondring: Koncept vs Spillere. Altså kan det lade sig at gøre?

Omkring opspillet søgte han positionel disciplin. At spillerne skabte vinkler i boldbesiddelsen, og målet for Belgien i Fase 1 var klart: "looking for penetration in behind....using the pace of the winger".

Struktur frem til sidste tredjedel, men herfra kan spillere finde øjeblikke, hvor de er frie.

Possession med "purpose". Få modstandere frustreret. Få modstander til at føle sig underlegen..

Derudover nævnte RM, at der skulle være "4-6 players in the final third", og var der mange i felt = stor chance for at finde pasning. Fase 4: Afslutninger var med 1. Berøring.

Om træning i fremtiden tilføjede han: Man bør have 40 minutter kun på det individuelle - ikke på position, og kun 20% af træningstid handler om synkronisere holdet.

Unge spillere skal prøve forskellige systemer. Det ønsker RM i Belgien - helt op til U15. De skal udfordres. Fodbold er et simpelt spil - trænere gør det kompliceret. Hvis spillere ikke mestrer taktisk fleksibilitet, når de bliver senior, så er det for sent.

Til slut: Koncepter VINDER IKKE KAMPE - succes kommer af eksekvering af koncept!
"BETTER PLAYERS will always win".

FCN - Playbook

På Modul 9 var vi i Farum.

I FC Nordsjælland har man en "Playbook".

Som regel bygger holdet op i varianter af 1-3-1-4-2 med bold

Tilgangen er, at man skal løse fodbold-problemer

Klubben har defineret 8 rum/områder som skal bruges til at komme ind bag modstandernes sidste linje.

Anfører-gruppe er med til at træffe taktiske beslutninger.

Opbygningsspillet kan justeres.

Situation afgør, om man skal have "1 i bunden eller 2 i bunden" (6'ere).

Hvilken højde tager wingbacks?

Spillere skal selv læse situationerne, men trænerne hjælper med at stadfæste positioner/udgang.

Al træning er i spillestil. Opvarmningstema kører gennem træning.

I de taktiske træningsøvelser op til kampdag, sætter man begrænsninger i 11v11-spil. Især det forsvarende hold når man træner offensivt og omvendt når der trænes defensivt.

For at få succes-oplevelser.

Niels Frederiksen om spillestil

Niels Frederiksen (NF) svarede på spørgsmål på Modul 10.

Han lader sig spillestilmæssigt inspirere af hold med stil som minder om det, han kan lide. Atalanta og Leeds. Aspekter er ens. Tempo, fart.

I Brøndby har man statusmøder en gang om måneden, hvor spillestil diskuteres.

Hvad er næste skridt? Hvor skal vi bygge på? Hvor skal vi hen?

Et tema kunne være, hvad man skal vi gøre mod dette modstandertræk i forhold til den 3-5-2-opbygning, som holdet praktiserer.

Når nogen modstandere lykkes med et defensivt modtræk til Brøndbys Fase 1, så kopierer de andre hold det.

Trænerstaben kigger og tænker meget fodbold, men de er meget forskellige typer.

Den ene er meget struktureret (og vil gerne sætte alt på formel), mens den anden er knap så struktureret, men har kvaliteter som motivator og energisætter.

NF er pragmatisk, midt i mellem ovenstående. Hans tilgang til feedback og holdninger er, at han både lytter og også giver. Han kan være uenig med et taktisk forslag men vil godt prøve det af.

Seks øjne ser bedre end to - men "jeg har ansvaret".

Forberedelse til kamp i Brøndby:

Ift det taktiske trænes hovedtræk om torsdagen. Man ser video og udvalgte temaer trænes 11v11.

Temaer trænes lidt mere grundigt om fredagen. Finesser og detaljer i fokus. Holdet træner gerne i grupper. Om fredagen kigger man på, hvordan vil vi skabe chancer, bygge op? Hvor er der rum?

Lørdag (kampdag minus 1) ser man mere video og træner offensive standardsituationer. Holdet kan også træne pres og andre ting der skal finjusteres, men med lav load.

Steffen Højer om Albert Capellas og U21-landsholdet

Assistenttræner på U21-landsholdet, Steffen Højer, fortalte på Modul 10 om de principper i opspillet, som cheftræner Albert Capellas (AC) havde indført.

Det handlede første og fremmest om positioner - som i FC Barcelona.

Positioner og mod fra CBs var vigtige, da de skulle turde med oppres at komme tættere på modstanderne - deres forreste pres. Ved at tiltrække pres skulle CBs finde den frie mand mellem linjer - fx 9er i mellemrum.

Ellers var principperne klare:

- Trekanten over hele banen
- 6'er mellem linjerne (forrum)
- Spil på få berøringer
- Spil mellem linjerne ("bypassing opponents")

I Fase 2 ville AC give plads til holdets wings som fik 1v1 i siderum. Backs som Rasmus Carstensen, Viktor Kristiansen skulle ikke komme i overlap men hellere give mulighed bagved - back kan altid senere komme fremad.

Kanter skulle stå så højt som muligt - bredt - klar til 1v1 (dygtige driblere). Men spillede holdet fx med Anders Drejer på kant, så kom der flere overlaps, da Drejer var 10er-type Og så arbejde holdet også med en "5 second rule" efter boldtab. Hurtigt genpres.

Man træner anderledes på landshold end en struktur i klub.

AC vil gerne have meget 11v0. Albert tog defensiv øvelse. Højer tog det offensive.

Tydighed i træning er vigtigt for at blive synkroniseret, da holdet ikke er så tit sammen.

Mike Tullberg - Dortmund

På modul 10 fik vi et oplæg fra Mike Tullberg (MT).

MT er træner for Dortmunds U19 hold, og selvom holdet har en taktisk periodisering, så var det skuffende at høre, at der ikke var en gul tråd i talentsektoren.

Og altså ingen playbook for Fase 1.

Som træner startede han med det defensive og byggede på med det offensive.

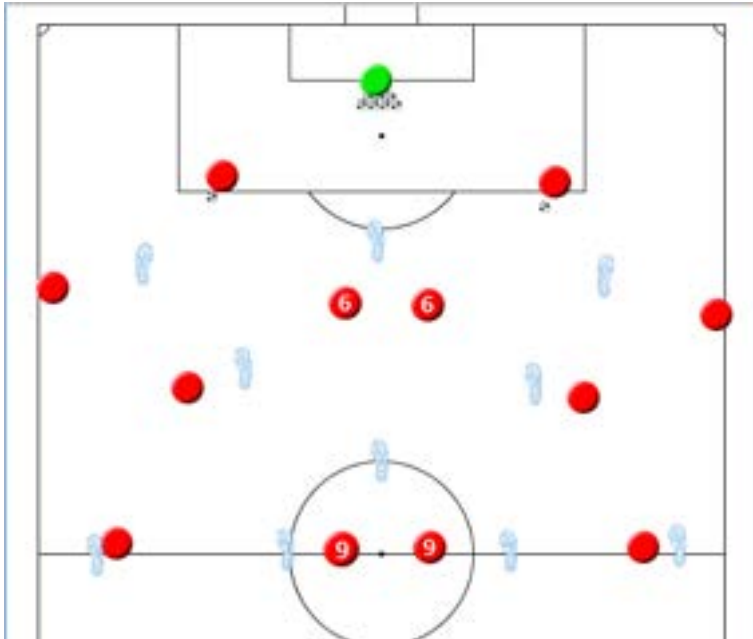
Hvordan trænes det? Indlæring af Principper for positionsspil

Øvelser - Principper i praksis

For at Fase 1 skal lykkes og spillerne tænker samme tanke på samme tid, skal vi øve det gentagende gange.

Her er min måde at træne opbygningsspillet på. Fra pasninger uden modstand til positionsspil til øvelser med modstand og så til det færdige spil - 11v11.

Pasninger i position

Opspilmønstre rundt om plastik-mannequiner. Her med 6 spillere på hver halvdel. Fra linje 1 (udgangsrum) til linje 4 (angribere) - og tilbage. Progression:

- Med "modstand" (fx assistent-træner) der blokerer pasningsbaner for at pasningsspiller skal træffe et valg.
- Med angribere der får afslutning eller 1v1 med GK

Del-øvelser (fx 7v6 på halv bane)

En måde at træne Fase 1 på, så vi bliver sikre i at finde den "Åbne Dør" er denne del-øvelse, hvor RØD er i overtal 7+GK mod 6 forsvarende BLÅ. Der må som udgangspunkt kun spilles fladt. Her er spillerne stillet op ved et målspar (Fase 0), men spillet kan også flyttes længere ud på banen. Fokus på at skabe den rene progression med flade pasninger.

Rondos - 4v1 / 4v2

Også kaldet "kant" i Danmark.

Men rondos er træning. I Danmark er traditionen, at man hygger sig - uden at tænke på principper og detaljer. Det kan der også være plads til. Men i Rondos træner man det afleveringstekniske og fremfor alt positioneringen og de konstante små justeringer, så man har åben kropsspositur, der muliggør spilvendingen.

Positionsspil

Der er stor forskel på positionsspil og possession-spil.

I possession-spil har man ikke positioner, og spillerne søger boldbevarelse via fri bevægelse.

I positionsspil tager man udgangspunkt i sin position.

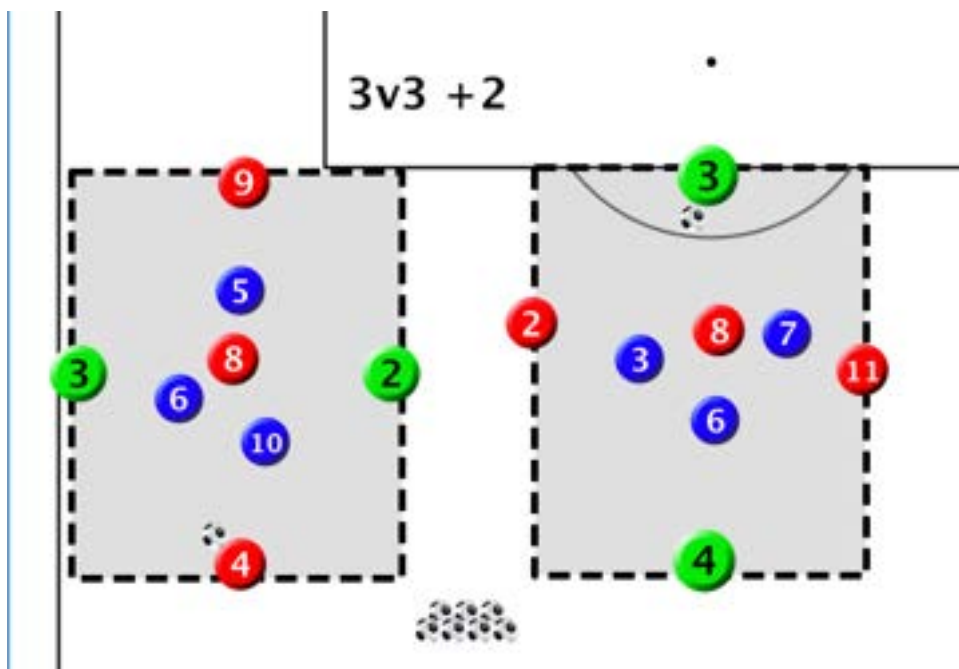
Fra førnævnte små Rondos kan man øge kompleksiteten med antallet af spillere samt eventuelle regler. I følgende øvelser tages udgangspunkt i, at spillerne - så tæt på som det er muligt - MED og MOD bold skal være i positionen, som de ville tage i kamp. Altså en højreback skal spille i position til højre og i relation med de nærmeste - det vil sige centerback, 6'er og wing.

På den måde øves spilmønstrene også i spil med færre spillere end 11v11.

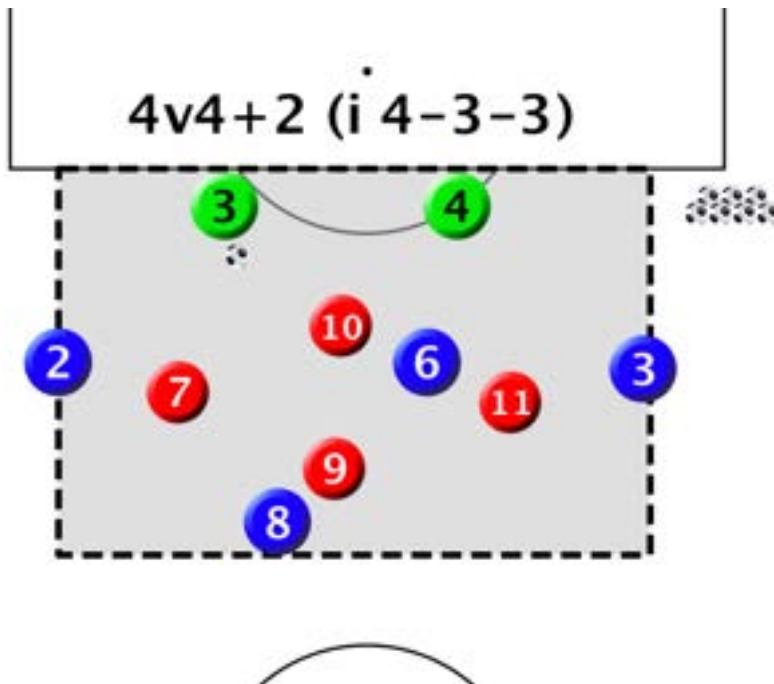
Her kommer forslag på positionsspil med et forskelligt antal spillere.

Trøjenumre viser spillerens normale position. De GRØNNE er jokere - og kun med bolden.

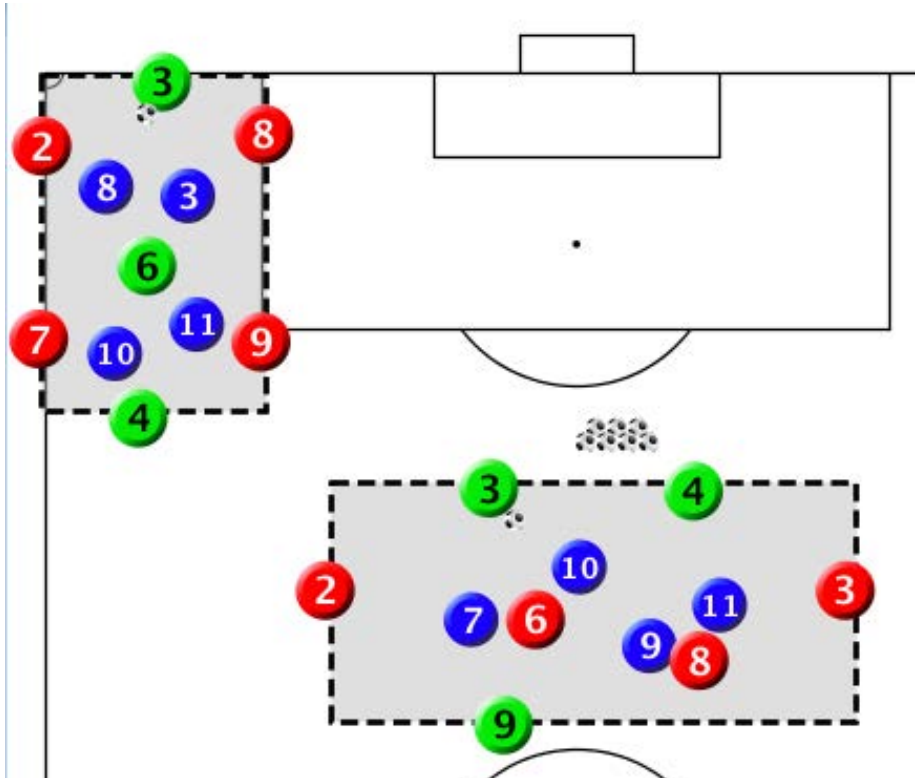
- 3v3+2

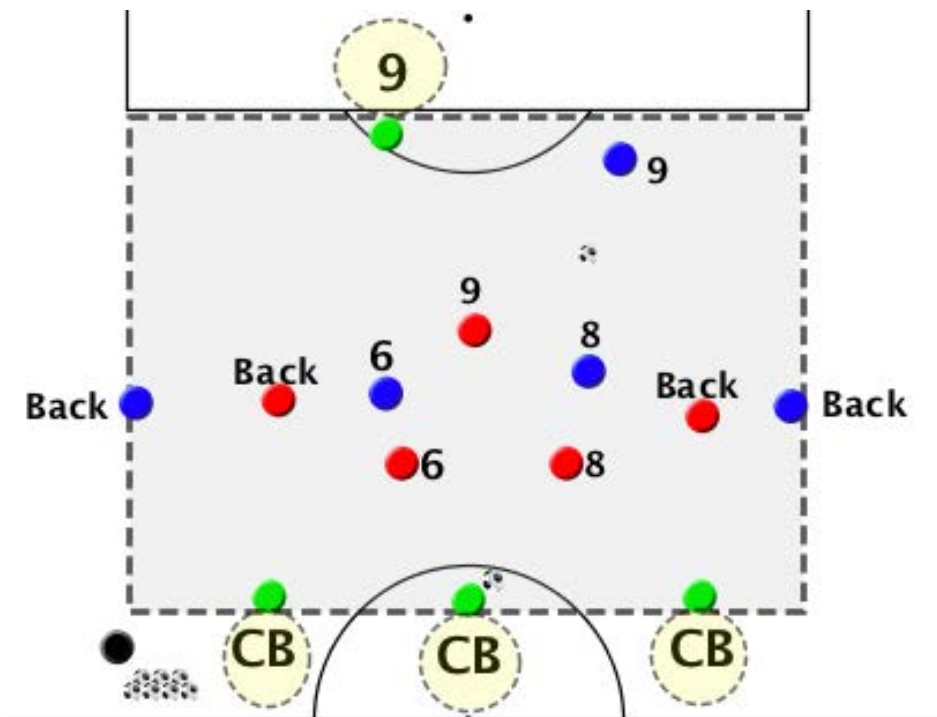
- 4v4+2

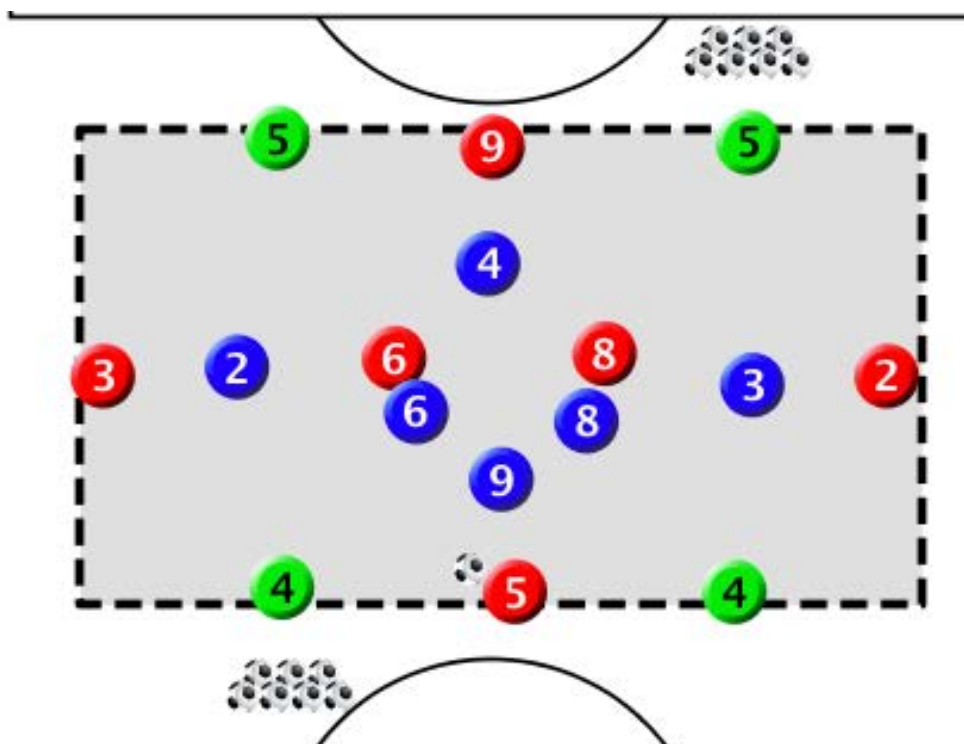
- 4v4 +3

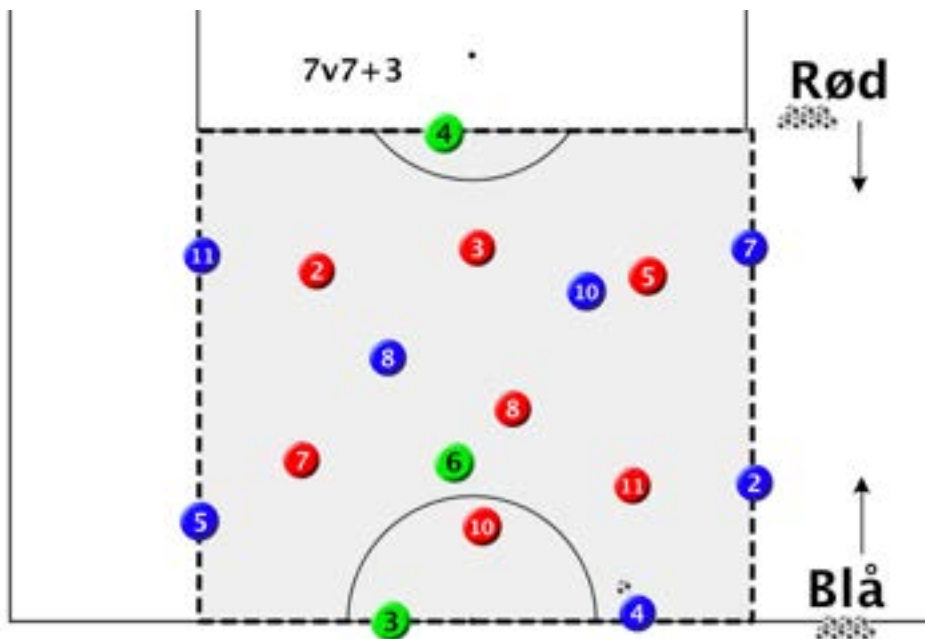
- 5v5+4 (Positioner efter 3-4-2)

- 6v6+4 (Positioner efter 3-4-3)

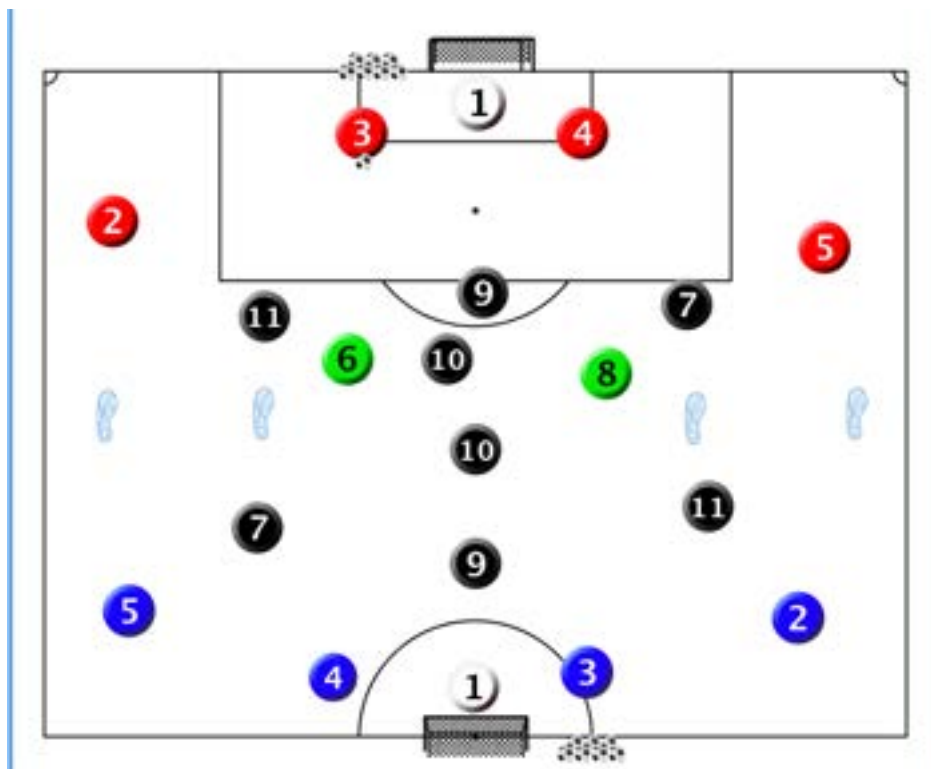

- 7v7 +3 (positioner efter 4-3-3)

Del-øvelse med 18 + 2 GK: Fase 1 med to bagkæder

- Fase 1-øvelse med bagspil og pressspillere. Rød må bruge grøn til at spille op til Blå i siderum. Sort presser med 4 på hver halvdel (som 4-2-3-1). Disse spillere øver førstepres.

11v11 til træning

Så er vi ved det færdige spil. 11v11.

Fokus:

- Diskutér og instruer spillerne i løsning(er) mod en given modstander (formation)
- Sæt spillet i gang og lad spillet køre færdigt - inklusiv omstilling.
- Progression: Lav 1-2 stop under et opspil, hvor spillerne fastfryser deres positioner, hvis du har spottet noget godt eller skidt.
- Genstart ved ny Fase 1 - ny instruktion med læring fra tidligere forsøg.

Konklusion på arbejdet med opgaven

“Good on paper - shit on grass”.

Det har alle trænere oplevet.

Sådan er det også med Fase 1 og den “Playbook”, som jeg har arbejdet på.

Fodbold er et komplekst spil, hvor det er umuligt at have styr på alle elementer.

Men jeg er glad for at kunne præsentere denne Playbook og bringe den videre i mit trænerarbejde vel vidende, at den ikke er svaret på alt.

Som man kan se på de “23 mål”, som VB U17 scorede, er der mange ting der kan forbedres hvad angår positionerne og flere af målene skyldes også tilfældigheder.

Tilfældigheder som vi gerne vil undgå.

Selvom vi har trænet positionsspil i mange måneder nu, og det vil vi fortsætte med.

Netop træning af principperne kan være en udfordring og skal tilpasses aldersgruppen, for 16-årige ynder fx ikke at stå stille.

Eller kigge med på videomøder i alt for længe. Nogle gør. Andre gør ikke.

Trods alle disse tvivl og uperfektheder, vil jeg dog fremhæve følgende mål fra U17-målpuljen for værende det tætteste, vi kommer på et “perfekt” positionsspil.

- Mål 4 v FCN: Spiltempo og positioner. Spilvendinger skaber overtal.
- Mål 6 v ACH: God eksekvering af 2-3-5 mod 4-4-2
- Mål 12 v ACH: Spilvendinger giver “Åben Dør” til 6’er i forrum. Ønskescenarie.
- Mål 14 v Lyngby: Dribling skaber første overtal - men gode positioner og spil med få berøringer.
- Mål 18 v OB: 2,5-opbyg som ikke times helt. Trekant giver spilvending til Åben Dør

Når det er sagt, har vi haft glimrende løsninger i Fase 1, der ikke førte til noget i Fase 2.

Sådan er fodbold.

Men at få tid til at reflektere over denne del af spillet har været en gave (men også givet lidt stress på i hverdagen...).

Men nu er opgaven skrevet, og jeg står tilbage med tanker og ønsker for min fremadrettede måde at coache “positionsspil” på.

Jeg insisterer på disse øvelser.

Det har samtidig været fint at få en teoretisk model som "3-zones-modellen" fra Barcelona til at supplere den zoneopdelte bane - med siderum, halvrum, mellemrum etc. - på. Jeg skal bare have fundet en måde at forklare denne model på til spillerne, så de forstår den. Fodbold bliver jo et mere og mere komplekst spil.

"Fodbold er et simpelt spil - det er trænerne, der komplicerer det", som Cruyff dog også har sagt.

Denne opgaveskriver mener dog alligevel, at det er vigtigt at uddanne vores unge spillere i forskellige formationer. Netop fordi fodboldspillet er på vej væk fra brugen af en fast formation gennem hele kampen. Derved oplever spillerne at have forskellige roller både MED og MOD bolden, hvilket for eksempel kan komme til udtryk i presspillet, hvor der skal veksles mellem at presse frem/tilbage, ud/ind, modstander foran/bagved og varierende grader af sideforskydninger - alt efter rollen og modstandernes punkter på banen. De samme variationer ses med opspillet. Højt/lavt, inde/ude og retvendt/fejlvendt. En wingback står bredt mens en back kan stå i halvrum.

Jeg står tilbage med en følelse, at der gemmer sig så meget mere i dette tema. At jeg kunne have skrevet mere om fx asymmetriske opstillinger og mønstre samt rotationer mellem spillere.

Og at det er svært at konkludere noget.

Man kan ikke stille fodbold på formel.

Men jeg har givet mit bedste skud på at definere "Opbygningspil lige efter bogen", og jeg tager min "Playbook" videre med mig - vel vidende, at den skal løbende omskrives - flere løsninger opstår - jo mere erfaring jeg får.

Og det er netop det som er afgørende for mig.

Erfaring.

Jeg er lige begyndt.

God videre kamp til alle jer!

Svar på Hypotese

Hypotesen: "Der er **fordele ved i Fase 1 at bruge et større overtal lavt i banen end +1** (ift. modstandernes første preslinje), især HVIS modstanderen har tendens til at gå hurtigt i erobringsspil (altså afhængigt af modstandernes adfærd)".

Svar: Flere af målene på U17 er skabt fra en Fase 1 med +2 lavt i banen, og kigger man på et af Europas mest målscorende hold som Atalanta Calcio, så bruger de også +2-3 lavt i udgangsrummet. Trods en "bagtung" indledning på forsiden af modstandernes første pres, kan man altså stadig have en **effektiv Fase 3** med slutprodukt. Det store overtal (+2 eller +3) gør det relativt simpelt at skabe en situation, hvor en boldholder har kroppen mod modstandernes mål og intet pres på sig (åben dør). Især for et teknisk begrænset hold - altså en "underdog" - mod et højt pres fra modstanderen. Med den "Åbne Dør" kan man - som VB U17 har vist - sagtens finde 2v2 eller 3v3-situationer efter spilvendinger.

EKSTRA: Studietur - Bayer Leverkusen

Som afslutning på denne opgave vil jeg viderebringe nogle af de (relevante) oplevelser, som jeg fik på min studietur i Bayer 04 Leverkusen.

Klubben har en spillestil og filosofi og har ansat en "Head of Methodology" til at tage sig af træningsmetodikken, det vil sige temastyring og øvelsesvalg samt konstruktion.

Her er nogle af de observationer og læringspunkter, jeg tog med hjem.

Bayer 04: Træning af Fase 1 på kampdag minus 2.

- 11v0 mod blå mænd - Tre assistent-trænere stod centralt og blokerede pasningsbaner (fx enten halvrum eller midterrum) til mellemrum, så den retvendte boldholder havde en beslutning at træffe i sit fremspil.
- 11v11 på ¾-bane. Kampdag minus 2.

Spillestils-pointer fra Alberto Encinas, assistent-træner på Bundesliga-holdet.

- Fase 1 med tre centerbacks mod to angribere: Boldholder SKAL opsøge pres før pasning. Ender du i problemer kan man altid vende om og spille målmand.
- Fase 1: Spil aldrig bolden til en medspiller, der har mere pres på sig, end du har. Fx i 3v2-opspil i Fase 1 mod Dortmunds diamant.. Den centrale centerback kan ikke bare blindt spille til sin sidemakker. Opsøg pres.
- Boldholder: Skjul med din kropssposition, hvor du vil spille bolden hen - især fra målskik mod højtpressende hold. Viser du tydeligt, hvem du vil spille, kan modstandere snyde i pres, og du er "fucked".
- Det er svært mod en "diamant" (Dortmund), at lave spilvending gennem midten. Derfor er opspillet vigtigt - se ovenstående pointe. Du bliver nemt låst inde.
- Fase 1 mod kantpres: Jo større bue kantpresseren laver på centerback med bolden, des større rum er der i forrum/halvrum som back kan søge ind i - i stedet for at stå bredt

Træning, Det nye paradigme - af Ismael Camenforte Lopez

På vores studietur i Bayer Leverkusen fik vi indsigt i en ny måde at tænke træning på via den spanske assistenttræner i klubben, Ismael Camenforte Lopez.

I "gamle dage" blev vi - tror jeg - alle uddannet som fodboldspillere under et træningsparadigme med fire strukturer.

Det tekniske, taktiske, fysiske og mentale.

Og sådan er det sikkert stadigvæk.

Oftentimes bliver disse søjler endda trænet isoleret - det vil sige ikke i sammenhæng med de tre andre. For eksempel opvarmning eller aerob arbejde uden bold. Eller mentaltræning udelukkende som samtaler.

Men de seneste år er der opstået en ny måde at tænke træning på.

Et nyt paradigme - opstået i Spanien - ja nærmere FC Barcelona.

Det går under navnet "Struktureret Træning" og har to søjler.

"Coadjuvant" (præventivt, træning for at kunne træne) samt "Optimering" (træning for at kunne præstere i kamp).

Det nye paradigme indenfor træning tror på, at man i stedet for at træne agility, aerob træning og styrketræning isoleret fra spillet, som en 2D-model, så skal disse elementer inkorporeres i træningssessionerne, når det er muligt. Altså helst 3D - men fremtiden er måske 4D?

Det er den spanske professor Seirul-Lo¹² - inspireret af en teori indenfor neuro-forskningen - der tildeles æren for denne nye tankegang, og han beskriver også i sin teori otte menneskelige egenskaber i livet der hænger uløseligt sammen - og som der altså også skal tænkes på i træningen på banen.

Det er forbundne strukturer, så hvis man arbejder med én (hvilket man jo heller ikke kan ifølge teorien) - så påvirker man alle otte søjler.

Konklusionen er derfor, at man i alle øvelser skal tænke på, hvad man arbejder med.

Øvelse har et formål men hvordan påvirker det de andre strukturer.

Ingen strukturer kan isoleres. Bare du løber en tur - for eksempel - så påvirker man også det socio-affektive, mentale og alle de andre strukturer.

Som træner skal vi være opmærksomme på nedenstående otte strukturer, når vi har med mennesker at gøre - altså "fodboldspillere" - mennesker der er dygtige med en bold:

Mentale struktur	Hjernen som computer. Handler om selvindsigt og selvopfattelse. Selvorganisering af nedenstående strukturer. Mening med det hele.
Bio-energi-struktur	Energi-kanaler og fysiologisk strukturer. De INTERNE evner som hjertets kapacitet, blod, laktat, celler, energi-kanaler.
"Conditional" - struktur	De EKSTERNE evner, evnen til at udvikle power og speed. Motoriske evner, bevægelsesapparat, "motorens" evner, kapacitet til at udvikle styrke.
Koordinative struktur	Koordination, motoriske færdigheder rent teknisk, evnen til at eksekvere bevægelser
Kognitive struktur	Opfattelsesevne, Perception, fx ift. Den taktiske del. Hvor effektivt forstår man, det man skal lære/udføre.
Ekspressive Kreativ struktur	Evnen til at udtrykke sig og være kreativ, være sig selv, forskel på den kreative person: Xavi v Neymar. Mig og holdet - hvordan kommer jeg til udtryk?
Emotionelle - Volitional struktur.	Følelsesmæssig påvirknings-grad. Humør. Alt som stress, lederskab, udmattelse, angst m.m.)

¹² "Training in Team Sports: Structured Training in the FCB" (Seirul-Lo et al, 2019)

Socio-Affective	Interpersonelt. Når to eller flere personer har indbyrdes forståelse, forbundethed og "kærlighed". De "kan noget sammen".
------------------------	---

Bogen "Complex Football"¹³ sætter ord på det komplekse system, som fodboldspillet er. Og som mennesker er.

Og hvordan man bedst træner frem mod en kamp.

På en skala fra 0-10 kan man udregne - via en kompleks formel, hvor tæt en øvelse er på at simulere en turneringskamp.

Hvor scoren 0 er en fysisk øvelse uden bold - mens scoren 10 er officiel kamp (11v11).

En øvelse skal hele tiden bygges op, så man kommer så tæt på niveau 10 som mulig.

Et positionsspil med 4v4+3 vil ligge på mellem 5 og 6.

Litteratur (anbefalinger)

- "Mit Livs Bane" - Johan Cruyff
- "Pep Confidential" - Marti Perarnau
- "Espacios de fase, como Serul-Lo cambió la táctica para siempre" - Paco Seirul-Lo
- "Complex Football" - Javier Mallo
- "Training in Team Sports: Structured Training in the FCB" (Seirul-Lo et al) (2019)
- "Training in Team Sports: Optimising Training at FCB" (Seirul-Lo et al) (2019)
- "Training in Team Sports: Coadjuvant Training in the FCB" (Seirul-Lo et al) (2019)

Supplerende læsning fra internettet

- <https://spielverlagerung.com/2014/12/25/juego-de-posicion-under-pep-guardiola/>
- <https://juegodeposicion.wordpress.com/2020/08/05/the-influence-of-seirul-lo-on-pep-guardiola/>
- "Cultural evolution of football tactics: strategic social learning in managers' choice of formation" (Alex Mesoudi*, 2020)
- "Wide open spaces: A statistical technique for measuring space creation in professional soccer" - Javier Fernandez, F Barcelona, and Luke Bornn. In Sloan Sports Analytics Conference, 2018.

¹³ "Complex Football - From Seirul:lo's Structured Training to Frade's Tactical Periodisation" af Javier Mallo (2015)